

Občanský tlak „zdola“ proti radaru nesmí ustat!

SLOVANSKÁ VZÁJEMNOST

MĚSÍČNÍK SLOVANSKÉHO VÝBORU ČR

ROČNÍK XII

ČÍSLO 125, ŘÍJEN 2009

CENA 8 Kč

Dnes v čísle

Strana 2:

Může se na slovenských úřadech mluvit česky?

Samozřejmě – může!

Strana 3:

Výročí „sametu“ očima statistiky

Zamyšlení čtenáře

Strana 4:

Rusko-ukrajinské letní bouře

Co si o nich myslí Karel Dostál

Strana 5:

Proč se Šešelj v Haagu smál

Jan Hrobař odpovídá: Smál se rozsudku „za pohrdání soudem“

Strana 6:

Růže pro Kolobanova

Z literární pozůstalosti Bohuše Chňoupka

Strana 7:

První hraniční sloup

Byl postaven 6. října 1944

Ne základnám odmítá špionmánii

PRAHA (SV) – Iniciativa Ne základnám se důrazně ohradila vůči Lidovým novinám a Mladé frontě Dnes, které o ní v srpnu tvrdily (nikoliv poprvé), že své aktivity rozvíjí ve spolupráci s ruskými tajnými službami.

Není to pravda, prohlašuje Iniciativa. Toto občanské sdružení má od počátku dobrovolný charakter, opírá se o neplacené dobrovolníky, nikoliv o číkoliv peníze, řekl jeho mluvčí Jan Májíček a Jana Glivická. Dlouhodobě se proti radaru vyslovuje 70 % občanů a referendum požaduje 80 % občanů. (SV)

Hledáte nás na internetu?

Dosavadní poskytovatel webových stránek ukončil ke dni 31. 8. provoz služby mujweb.atlas.cz. Z tohoto důvodu jsme naši stránku přesunuli na novou adresu: <http://slovanvyborcr.hostuju.cz>

Budeme rádi, když nám na naši stránku pod touto adresou napíšete.

Eva Holečková

Ivan Skála: Dukla

Je tu už jenom les a kameny, kdo o nich ví, kdo vzpomene si na ně, co bylo, opakují horské prameny a třezalka a jahodové stráně, je tu jen les a není tady brána, na kterou prostě ruka zabuší, na tu bušily pěsti kaťuší, země tu byla na kost rozervána a kosti země, její kameny tu stokrát byly zakrvaveny, ty o nich víš, ty vzpomínáš si na ně.

Ti mrtví, pro něž není návratu, ti živí, co jdou stále vpřed a vzhůru, jimž padá v tvář jak na klaviaturu říjnový déšť v trýznivém staccatu, ti, kteří myslí na den návratu do vlasti, jež je tam, na druhé straně, i chlapi, kteří přišli z Volyně, kde opustili rodný dvorek, i ti, jimž ulpěl donsýk pelyněk v záhybech zaprášených gymnastůrek, jsou tady, tady s námi jdou, a nejsou tady náhodou, ty o nich víš, ty stále myslíš na ně. (Úryvky z básně)

Jeden z letních pochodů iniciativy Ne základnám proti americkému radaru v ČR za účasti stoupenců SV ČR

(Snímek: Karel Růžička)

Milí přátelé v protiradarovém hnutí,

snad od nás nebude příliš troufalé, když vám na úvod našeho dopisu jménem všech našich sympatizantů a občanů ČR **poděkujeme za dosavadní aktivity**, která významně napomohla a nadále pomáhá zabránit realizaci projektu výstavby radarové základny USA na českém území. Poslední průzkumy seriální agentury CVVM znovu potvrdily, že výrazná většina obyvatel je stále proti přítomnosti cizí vojenské základny a ještě větší počet lidí žádá referendum.

Skutečností nicméně zůstává, že Obamova administrativa ani ekonomická krize radaru vaz nezlomily. Vlivní čeští politici stále tvrdě lobbují za jeho instalaci. Jasným důkazem je nedávný dopis bývalého prezidenta Havla, který spolu-

podepsali Alexander Vondra a Karel Schwarzenberg. Oba dva se v bývalé Topolánkově vládě vehementně zasazovali o vybudování americké vojenské základny a nade vši pochybnost tak budou činit i v budoucnu, pokud se jim podaří udržet se u moci.

Letošní **předčasné volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR tak určí další osud radaru**. Ratifikace smluv již proběhla v Senátu. Nyní stojí proces schvalování před Sněmovnou, která ho může dokončit či zastavit tím, že se smlouvami nevysloví souhlas.

Jakkoli nepodceňujeme občanský tlak „zdola“, koneckonců jsme jeho součástí, musíme současně upozornit, že v podmínkách dnes existující zastupitelské

demokracie **proběhne konečný souboj o radar v dolní komoře**. Naším „volebním heslem“ budí tedy prostě, ale důležité konstatování: **BUDOUCÍ POSLANCI ROZHODNOU O RADARU, MY ROZHODNEME O BUDOUCÍCH POSLANCÍCH**.

Pro mnohé z nás je spojování občanského aktivismu a „vysoké politiky“ velmi citlivé téma. Nikdy jsme nebyli a nejsme prodlouženou rukou té či oné politické strany. Jsme však přesvědčení, že je **potřeba v letošních volbách nepodporovat ty strany, které radar prosazovaly**, i kdyby se nyní tvářily „polepšené“. Stejně tak je naše pozornost a snaha upřena k požadavku na referendum o radaru, respektive slib

schválení ústavního zákona o všeobecném referendu.

Nijak tím nerezignujeme na aktivitu zdola. Právě naopak. Je mimořádně důležité, abychom jako aktivisté náležitě do jednoho hnutí společně přispěli k porážce proradarových stran. Zároveň jsme jako iniciativa **připraveni konfrontovat všechny politiky, kteří by se případně po vyhraných volbách zpro- nevěřili svým původním slibům**.

Kromě účasti ve volbách a určitého protestního hlasování vás chceme vyzvat k obecnému znovuoživení témat radaru ve vašem okolí.

Vaše
Iniciativa Ne základnám

Věci veřejné nám nejsou lhostejné

Jan Minář, předseda SV ČR, k dvěma otázkám současnosti

● **Příteli předsedo, jak SV ČR osloví své členy a stoupence před volbami?**

Volby v ČR nejsou povinné. Pro člověka, který však cítí zodpovědnost za svou budoucnost, za budoucnost své rodiny, národa a státu, je samozřejměm povinností svým hlasem přispět ke zvolení takových politických představitelů, kterým má důvod věřit, že pro tuto budoucnost budou poctivě pracovat. Není zodpovědné ani rozumné lhostejně nechat tuto dílohu lidem, jejichž přednostním zájmem je vlastní prospěch, případně prospěch určité úzké skupiny bez ohledu na životní zájmy většiny národa, jak ukázaly některé předcházející vlády včetně nedávné trojkoalice.

Slovanský výbor ČR je nadstranickou, ale vlasteneckou politickou organizací, to znamená, že mu nejsou lhostejné věci veřejné. Členové SV patří svými názory k různým politickým stranám, či nejsou členy žádné strany, ale spojuje je rozhodující cit vlastenectví, sounáležitosti s vlastním národem a jemu nejbližšími bratrskými národy slovenskými. Tento postoj je zásadní při každém rozhodování, a zcela jistě i ve volbách do zákonodárného shromáždění.

Není na místě, aby SV doporučoval, kterou politickou stranu mají členové volit. Ať se rozhodují podle programů a svého svědomí. Jednoznačně lze však doporučit takový program, který je ku prospěchu většiny občanů, a tím i našeho národa a státu. Je to náš stát a chceme jej odevz-

dat našim dětem v lepším stavu, než v jakém nám byl historií dán.

Je však třeba varovat před sobci, asociály, korupčníky, lidmi prodejnými a sloužícími cizím zájmům pro osobní prospěch a proti vlastnímu národu. Je ku prospěchu většiny občanů odmítnout vyvyšující se elitáře, podporující jen úzkou skupinu zbohatlíků, převlékače kabátů, politiky, snažící se falšovat dějiny, sluhý cizích zájmů a cizích hospodářských, mocenských zájmů a vojenských základen. Odmítnout všechny, kdož chtějí omezovat svéprávnost národů a jejich států, kdo prosazují radar USA či Lisabonskou smlouvu EU.

Ze všech těchto důvodů doporučujeme jednoznačně všem: jděte k volbám a rozhodujte v zájmu národa!

● **Zůstává boj proti radaru nadále mezi prioritami SV ČR?**

Ano. Nepochybně. Národní hnutí odporu proti cizím vojenským základnám, konkrétně proti americkému radaru v Brdech, součástí tzv. protiraketové obrany USA, dosud zabránilo schválení tohoto plánu parlamentem. Většina – 70 % občanů ČR – odmítá tyto nám nucované plány USA, součást jejich úsilí o vládu nad světem a jeho hospodářskými zdroji.

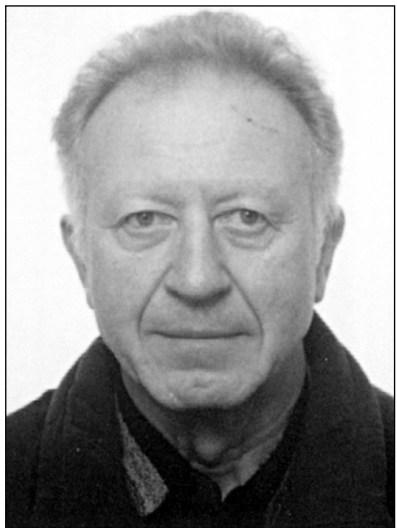
SV ČR je od počátku členem nadstranického hnutí Ne základnám, protože je přesvědčen, že je prvořadou povinností uvědomělých vlastenců a vůbec rozumných občanů bránit všemi silami nebez-

pečným plánům bezohledných sil amerického kapitálu přeměnit náš stát v bezprávnou kolonii, obsazenou cizí armádou, v nástupišťe útočné války a obětí odvetného úderu napadeného státu.

Skutečné důvody budování tzv. protiraketové obrany USA byly již mnohokrát objasněny. Proto uveďme jen stručně to nejpodstatnější. Tvzení, že americký radar v ČR a rakety umístěné v Polsku mají chránit USA, ale i západní Evropu a nás před raketami z Íránu a Severní Koreje, je nesmyslná lež, urážející naše občany, považující je za hlupáky. Írán rakety dlouhodobého doletu nemá a KLDR by neposílala rakety na USA oklikou přes dvě třetiny obvodu zeměkoule a ještě proti směru jejího otáčení, k čemuž by bylo potřeba více energie.

Další lži je, že záření radaru o dosahu několika tisíc km neškodí zdraví. Skutečným důvodem je obsazení východní Evropy armádou USA a zabránění odvetného úderu po vlastním raketovém útoku.

Cílem těchto válečných plánů, zpočybňujících mezinárodní vztahy, je jednoznačně Rusko, mocnost s bohatými zdroji nerostných surovin. Proč musí být radar a rakety co nejbližší k ruským hranicím? Je samozřejmě, že vláda Ruské federace ohrožení své bezpečnosti beztravným úderem odmítá. Na to odpovídají američtí lokajové mezi politiky České republiky pokřikem o „ohrožení ruským imperialismem“. Zloděj křičí „chyťte zloděje“!

Slovanský výbor ČR odsuzuje politiku některých vládních činitelů České republiky, zaprodaných cizím zájmům do té míry, že jsou ochotni obětovat vlastní národ, který by v případě vyvolané války byl zničen v prvních minutách konfliktu spolu s radarem, umístěným na našem území. Jako bezectní zrádci životních zájmů českého národa se projevíli Havel, Vondra, Schwarzenberg a několik dalších jedinců, obrátivších se písemnou žádostí na nového prezidenta USA Obamu, aby neodstupoval od plánů na americkou základnu v ČR, když tento státník projevil více smyslu pro realitu při jednání s představiteli RF.

Boj proti americkému radaru v ČR pokračuje. SV ČR trvá na tom, že naše vlast nesmí být cizí vojenskou základnou k loupežnému útoku na slovenské Rusko, k novému „Drang nad Osten“ Západu proti Slovanům.

U NÁS DOMA • U NÁS DOMA • U NÁS DOMA

Čeština i ruština společně

Očima reportéra

Od neděle 5. července do neděle 19. července probíhal v rekreačním středisku Kymevo na Hrachově nový ročník Mezinárodní letní školy s výukou ruského a českého jazyka. Zájem o tento užitečný, ale i zábavný způsob trávení času prázdnin projevil v prvním ročníku před dvěma lety 14 studentů z České republiky a Ruské federace.

Letos se opět jako loni museli zájemci rozdělit do dvou turnusů, kterými prošlo, podle sdělení hlavního organizátora Miroslava Černohorského, na osmdesát účastníků včetně lektorů.

V táboře vládl bohatý program. Výuka jazyků probíhá ve třech skupinách: čeština, ruština pro „začátečníky“, a ruština pro pokročilé. Vše se probírá s důrazem na praktické příklady. My jsme zastihli studenty při popisování postavy a oblečení a při rozebírání životopisu slavného architekta.

Zábavná část programu obsahuje řadu většinou tradičních výletů. Tak třeba v hradním příkopu Konopiště nás „přivítal“ sám himalájský medvěd ušatý Kazimír. Ve svých 23 letech odpočíval a kolemjdoucí lidé ho moc nezajímali.

Při prohlídce zámku byl výklad v ruštině pro „českou“ i „ruskou“ skupinu. Myslím, že to díky průvodkyním nikomu nevadilo. Hosté z ciziny se mnoho zajímavého dozvěděli, domácí si fakta z dějin vyslechli v ruštině.

Následovaly výlety do Příbrami, na Svatou horu, do plzeňské zoologické zahrady, Karlových Varů, do Prahy a na Orlík. V plánu byly tradiční turnaje, sportovní akce, zápasy v kopané, koupání i diskotéky.

Na zdi ubytovny jsou vyvěšeny rozpis dvou vyřazovacích turnajů ve stolním tenise. O přestávkách mezi

Kromě češtiny a ruštiny vládla na táboře v Hrachově i velká legrace
(Foto Miroslav Maršálek)

výukou se usilovně trénovalo. nechýběly ani populární táboráky. Tuto letní školu si nelze představit bez vzájemných návštěv s táborem Šogajka poblíž Sázavy, který patří Střední škole při Velvyslanectví Ruské federace v ČR. Na pořadu setkání byl sport, prohlídka celého areálu, večere a diskotéka. Jedním z hlavních bodů programu byl zápas chlapců v kopané, zpestřený náhlými proměnami počasí a utkání dívek ve sportu zvaném „pioněrbal“. Hráči a hráčky obou našich česko-ruských týmů z Hrachova s výsledky nebyli tak úplně spokojeni, ale na výsledném skóre ani tak nezáleželo. Hlavně že se viděli a pobavili.

V neděli 19. července se z Hrachova rozjeli do Příbrami, Rožmitálu pod Třemšínem, Milína, Berouna, Březnice, Prostějova, Třince, Velešína, Mladé Boleslavi, Slaného, Nymburka,

Jindřichova Hradce, Prahy a Čechova v Moskevské oblasti Ruské federace.

Od 19. července do 2. srpna je vystřídali další mladí lidé, kteří se rozhodli zdokonalit v ruském jazyce a zvolili si k tomu toto zákoutí ve středním Povltaví. Krásná dobrodružství zažili a řadu přátelství uzavřeli kluci a děvčata z Hradce Králové, Liberce, Sokolova, Jindřichova Hradce, Podbořan, Rožmitálu pod Třemšínem, Slaného, Příbrami, ale také až z Nižního Novgorodu v Ruské federaci.

O atraktivitě tábora u říčky Brziny na pravém břehu Vltavy svědčí například opakovaná účast studentů příbramského gymnázia nebo třeba uvítací heslo, které mohli ještě dlouho po skončení prázdnin najít návštěvníci internetu u jednoho z loňských účastníků na ICQ, samozřejmě v ruštině: „Stýská se mi po přátelích z Ruska.“

Miroslav Maršálek, Jinca

Alfons Mucha v Brně

BRNO – Moravská galerie v Brně připravuje na letošní podzim velkou výstavu z díla ivančického rodáka Alfonse Muchy, autora slavného cyklu o 20 plátnech nazvaných Slovanská epopej, od jehož smrti uplynulo v červenci 70 let.

Kolekci složenou především z jeho plakátové tvorby vidělo letos na jaře v Budapešti 75 tisíc lidí. Brněnské uvedení bude ještě rozsáhlejší a některá z jeho děl budou podle mluvčí galerie Lenky Vodičkové v Brně vystavena vůbec poprvé.

(mik)

i obavy některých lidí z politického rizika, že by sponzorovali naše sdružení. Zdá se mi, že je tato činnost zatím nad naše síly. Rád si ostatně vyslechnu i názory a rady členů našeho aktivu. Ostatně, jak se mezi lidem říká, naděje umírá poslední.

(SV)

Pouze fakta

■ SR: Může se na úřadech mluvit česky?

Slovenský parlament přijal 30. června novelu jazykového zákona z roku 1996 (převážně se týká pokut za jeho nedodržení). Před časem panovaly nejistoty kolem používání češtiny na slovenských úřadech. Změnila na tom něco novela?

Nikoliv. Novela dále umožňuje Čechům na Slovensku mluvit na úřadech svou mateřštinou. Jak známo, slovensky mohou s úřady v ČR jednat i Slováci. Umožňuje to Evropská charta regionálních a menšinových jazyků, která platí od roku 2007.

■ Na pranýři Parlamentní shromáždění OBSE

Bylo to Parlamentní shromáždění Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE), které 3. července na zasedání v litevském Vilniusu přijalo rezoluci Rozdělená Evropa opět sjednocena.

V článku Novodobí falzifikátoři na pranýři uveřejněném v zářijovém čísle SV (chybně jsme uvedli, že tuto rezoluci spáchalo Parlamentní shromáždění Rady Evropy) jsme informovali, že ruští zákonodárci protestovali proti překrucování dějin druhé světové války, protože zmíněná rezoluce byla pokusem svalit na Sovětský svaz stejnou odpovědnost za její rozpoutání, jako mělo hitlerovské Německo.

Dodatečně uvádíme, že autoři provokativní rezoluce dokonce požadují, aby den 23. srpna 1939, den podepsání smlouvy o nenapadení mezi SSSR a Německem, se stal „celoevropským dnem památky obětí stalinismu a nacismu“.

Jak se zdálo, že se v roce 1939, den podepsání smlouvy o nenapadení mezi SSSR a Německem, se stal „celoevropským dnem památky obětí stalinismu a nacismu“. Jak se zdálo, že se v roce 1939, den podepsání smlouvy o nenapadení mezi SSSR a Německem, se stal „celoevropským dnem památky obětí stalinismu a nacismu“. Jak se zdálo, že se v roce 1939, den podepsání smlouvy o nenapadení mezi SSSR a Německem, se stal „celoevropským dnem památky obětí stalinismu a nacismu“.

Smlouvou, jež je dnes zpochybňována některými evropskými kruhy, včetně Parlamentního shromáždění Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, Sovětský svaz „vyhrál bitvu za prostor a čas, což se stalo jednou z podmínek našeho budoucího vítězství v roce 1945,“ zdůraznil například ruský týdeník Rossijsa.

■ Jak vznikala dnešní Makedonie

Letos je tomu 65 let, co byli Makedonci v roce 1944 uznáni za svébytný jihoslovanský národ – v rámci tehdy vznikající jugoslávské federace. Časopis Slovanský přehled (3/2009) má o historii Makedonie tyto podrobnosti:

Původně antický zeměpisný název Makedonie se v dějinách vztahoval na různá území. Od 19. století byla Makedonií nazývána oblast, která do značné míry korespondovala s územím, jež tvořilo jádro makedonského státu před jeho teritoriální expanzí za vlády Filipa II. (359-336 př. n. l.). Po skončení druhé balkánské války v roce 1913 byla historicko-geografická oblast Makedonie rozdělena mezi Řecko (egejská Makedonie), Srbsko (vardarská Makedonie) a Bulharsko (pirinská Makedonie). V rámci vardarské Makedonie se nakonec zformovala jugoslávská republika Makedonie, tedy dnešní Makedonie. Proces utváření národního vědomí u prostého slovanského obyvatelstva Makedonie nabyl na intenzitě až v průběhu 20. století. Spolu se slovanskými Makedonci část území dnešní Makedonie obývá i albánské etnikum.

■ Bez komentáře

„Když nějaký český ministr zahraničí Karl kníže Schwarzenberg v Ústí nad Labem vysvětluje, že nebyly jen Lidice, nýbrž stejným dechem říká, že byl také Postelberg (Postoloprty), kde byli mladší sudetští Němci masakrováni (tvrzení sudetských Němců – pozn. SV), když český ministr školství Ondřej Liška zavádí učebnice, ve kterých bude lépe informováno o vyhnaní než v některých německých učebnicích, když český ministr pro místní rozvoj jménem Cyril Svoboda v Evropském parlamentu nám posílá velmi pozitivní signály a na mé pozvání přijede do Štrasburku, pak to jsou pozitivní znamení.“

(Na sudetoněmeckém srazu v Augsburgu 31. května 2009 prohlásil Bernd Posselt). Přeložila Irma Martinovská

■ Čs.-maďarskou hranici vtyčila Francie

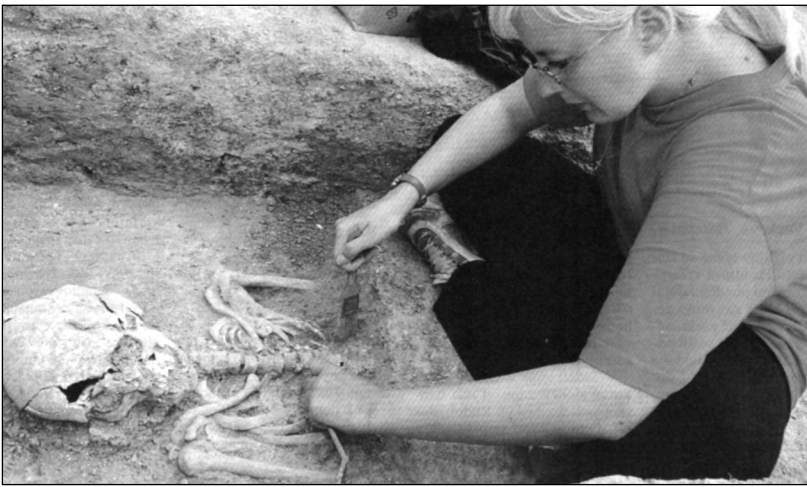
Časopis Korene (6/2009) přinesl článek Jaromíra Slušného o tom, jak se po první světové válce formovala čs.-maďarská hranice. Vyplývá z něj, že se na jejím vtyčení podíleli dva Francouzi – ministr zahraničních věcí Stephen Pichon a poté vrchní velitel států Dohody francouzský maršál Ferdinand Foch.

První variantu navrhl Pichon 14. června 1919, Foch 26. února 1920 posunul hranici ještě více do maďarského území, a to tak, že se táhla po toku řek Dunaj a Ipel a přiřkla tak Československu Velký žitný ostrov. Mezitím tuto otázku zkomplikovala vojska Maďarské republiky rad, která obsadila asi třetinu slovenského území a umožnila vyhlásit v Prešově Slovenskou republiku rad s vládou, v jejímž čele stál český revolucionář Antonín Janoušek. V bojích byla pak maďarská revoluční vojska zatlačena zpět. Definitivně čs.-maďarskou hranici, která platí dodnes, potvrdila trianonská konference 4. června 1920. Boje o hranici si podle časopisu Korene vyžádaly na čs. straně 864 obětí, na maďarské straně 450, na obou stranách bylo několik set vojáků zajato, mnoho jich bylo zraněno.

Výročí v říjnu

- **1. října 1949** – před 60 lety byla vyhlášena Čínská lidová republika
- **6. října 1944** – před 65 lety vojska 1. ukrajinského frontu Rudé armády a 1. čs. armádní sbor v SSSR dobyly Dukelský průsmyk a stanuly tak na hranicích předválečného Československa.
- **20. října 1944** – před 65 lety Rudá armáda a Jugoslávská národní osvobozená armáda osvobodily Bělehrad.
- **28. října 1918** – český státní svátek na počest vyhlášení Československé republiky (na Slovensku se neslaví)
- **29. října 1944** – před 65 lety byl po ústupu vojenských sil SNP ustaven v slovenských horách Hlavní štáb partyzánského hnutí pro celé území Československa s velitelem plukovníkem Rudé armády A. N. Asmolovem.

Tuto stránku redigovala Nataša Weberová

Velké pohřebiště Slovanů bylo objeveno na okraji Hradiště u Znojma. Lokalita se zřejmě zařadí mezi nejvýznamnější velkomoravské sídlo na Moravě.

Repro snímek Václav Šálek, ČTK

Mluvčím Společnosti 2001

Naše galerie

Slovo má člen předsednictva SV ČR Miroslav Mucha

● Jaké byly vaše cesty ke slovanské vzájemnosti?

Začaly už v mládí a do toho počítám i své podkrkonošské učitele, Sokol a Junák a později kamarádství s polskými studenty na lyceu papírenského průmyslu v Polsku. Později jsem pokračoval tak říkajíc pod střechem Rady vzájemné hospodářské pomoci – v řídicích funkcích, jako podnikový ředitel Jihočeských papíren, generální ředitel papírenského a polygrafického průmyslu či první náměstek ministra průmyslu.

● A začátky ve Slovanském výboru?

Ty vedly přes Společnost 2001, jejímž jsem byl ve své době mluvčím, shodou okolností s Alexejem Pludkem

a Břetislavem Chválou. Asi se to ví málo, ale od ledna 1991 jsme vydávali společenská stanoviska k různým problémům. Jen pro zajímavost – první stanovisko se týkalo hrozby nezaměstnanosti. Stanoviska jsme rozesílali na adresy různých autorit, které to možná četly, možná, že ne, ale odradit jsme se nedali. Celkem jsme vydali 212 stanovisek. Z tohoto sdružení už byl krok k Všeslovanskému sjezdu v roce 1998 a ke Slovanskému výboru ČR.

● V předsednictvu SV ČR jste pověřen hospodářskými styky a styky se sponzory. S čím se potýkáte?

Bohužel, musím říci, že s touto svou prací spokojen nejsem. Navštívil jsem několik organizací v Praze a mimo ni. Byl jsem zpravidla přátelsky přijat vedoucími pracovníky podniků, ale to bylo vše. Vyslechl jsem obšírné stesky na špatnou ekonomickou situaci, snižování zaměstnanosti, v poslední době na finanční krizi. Vycítil jsem však

SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS

Westerplatte: 0 minulosti i budoucnosti

Lech Kaczyński připustil, že polské obsazení části ČSR v roce 1938 bylo „hříchem“

WESTERPLATTE (SV) – V Gdaňsku, v jehož blízkosti začala na poloostrově Westerplatte 1. září 1939 ve 4.45 hod. druhá světová válka, se po 70 letech sešli představitelé 20 zemí, aby si před kamerami světa připomněli nejen minulost, ale aby zdůraznili i své vize budoucnosti.

Kancelérka Angela Merkelová prohlásila mj.: „Všichni víme, že hrůzy druhé světové války již nikdo nenapraví. Jizvy zůstanou navždy. Formovat budoucnost s vědomím nekonečné odpovědnosti – to je náš úkol.“ „Žádná slova nemohou vyjádřit toto utrpení,“ dodala a zdůraznila odpovědnost Německa za válku, která přinesla roky bezpráví, ponižování a ničení. Připomněla jak miliony Poláků a Židů, kteří trpěli pod německou okupací, ale i – jak řekla – strádání 12 milionů odsunutých Němců.

Ruský premiér Vladimir Putin adresoval Polákům jednak svůj článek v předvečer uveřejněný v listu Gazeta Wyborcza, vystoupil na tiskové konferenci po setkání s premiérem Donaldem Tuskiem a s projevem na pietním shromáždění. Varoval před politizací historie a Poláky zaujal především tím, když připomněl, že **ruský parlament odsoudil sovětsko-německou smlouvu o nenapade-**

ní z 23. srpna 1939 (označovanou jako pakt Ribbentrop-Molotov). Putin vyzval ostatní země, které se tehdy spojily s Hitlerem, aby učinily totéž.

Řekl, že z mnoha stran bylo před 70 lety naděláno mnoho chyb, které vytvářely podmínky pro rozpoutání hitlerovské agrese. Připomněl, že v roce 1934 Polsko uzavřelo pakt o nenapadení s Německem spolu s tajným dodatkem o vzájemné vojenské pomoci namířené proti SSSR.

„Pokud mne neklame paměť, jen den po podpisu v Mnichově poslalo Polsko vojáky do dvou oblastí Československa a obsadilo je. Nyní to nehodnotím, kvůli tomu tady nejsem, přijel jsem, abych se poklonil památce obětí druhé světové války a ocenil hrdinství polského národa v boji s nacisty,“ řekl.

Na dotaz na tiskové konferenci k otevření archivů ve věci známé katyňské tragédie odpověděl Putin, že by **mohl souhlasit s otevřením ruských archivů, pokud se otevrou polské.** Putin neuhýbal před různými i nekorektními otázkami a svěřil se polské veřejnosti, že „ruský národ, jehož osudy deformoval totalitní režim, dobře rozumí citlivosti polského národa v boji s nacisty,“ řekl.

Po jednání s Donaldem Tuskiem, na němž podepsal několik hospodářských dohod, prohlásil, že v „historii jsou otázky, které bychom měli vyjasnit, aby se podobná tragédie neopakovala“. Dodal také, že **pokud si někdo klade za cíl vytahovat ze starého a zplesnivěloho dortu nějaké třesínky pro sebe a všechnu plíseň nechávat jednomu z účastníků tohoto procesu, nic dobrého z toho nevzejde...** Nevytvoří to podmínky pro vzájemné porozumění a důvěru.

Protiruských invetiv se jako obvykle nezdřel prezident Lech Kaczyński. Sice připustil, že **obsazení části Československa „je naším hříchem“**, ale „dýkou do zad“ bylo podle něho sovětské rozhodnutí ze 17. zá-

ří 1939 obnovit sovětskou moc na územích západního Běloruska a západní Ukrajiny. Jak známo, armáda panského Polska zneužila počátkem 20. let vojenské bezmoci sovětského Ruska a obsadila tato sovětská území daleko za hranicemi Curzonovy mezinárodně určené hranice.

S Tuskiem se Putin shodl, že by bylo absurdní, kdyby polsko-ruské vztahy v historických záležitostech zůstávaly horší než vztahy rusko-německé nebo polsko-německé.

Českou republiku v Gdaňsku zastupoval premiér Jan Fischer, který na hřbitově ve Westerplatte položil spolu s ostatními účastníky pietního shromáždění svíčky k pomníku polských hrdinů.

Na solidaritu premiér zapomněl

Jan Fischer byl 25. srpna oficiálně v Budapešti a na něco tam zapomněl. Jak poznamenal 26. srpna Vladimír Plesník v Právu (Fischer hrál mrtvého brouka. Už zase), „překlenovací“ premiér si sice z úst prezidenta Sólyoma vyslechl jeho verzi k maďarsko-slovenským problémům, ale prohlásil, že se do toho nebude vměšovat. Autor píše: „Bratislava od Fischera nepochybně čekala aspoň kousíček solidarity. Dokonce na ni měla i svým způsobem nárok. Cožpak se zpochybňování legitimacy vzniku Československa a jeho hranic netýká i nás?“

Fischerův alibismus nelze podle Plesníka omluvit. Když nic jiného, měl premiér aspoň morálně povinnost nemlžit, ale ke Sólyomově kroku vyjádřit český názor. Trianonská smlouva, o kterou v maďarských útocích na Slovensko teď módně běží, se týká i české části Československa. (SV)

Výročí „sametu“ očima statistiky

Český týdeník Ekonom se pokusil o srovnání základních lidských potřeb v ČR před rokem 1989 se současností. Pochopitelně vycházel ze srovnání s relativní kupní silou. Výsledky jdou rapidně ve prospěch současnosti. Markantní výjimkou jsou ceny energií a zejména vody.

Ale je tu kámen úrazu: průměrná mzda tehdy byla opravdu průměrnou mzdou, zatímco průměrnou mzdou dnes nedosahují dvě třetiny českých občanů. U některých méně honorovaných odvětví je propad daleko větší.

Někde by se snad měl zohlednit i technický pokrok, k němuž za uplynulých dvacet let došlo. Ide o počet aut a televizí, a samozřejmě mobilů, které tenkrát ani nebyly.

Promlouvají k nám

V pozoruhodných **Hovorech s TGM** nám před řadou let Karel Čapek díky své spisovatelské vypravěčské schopnosti přiblížil ojedinělým způsobem myšlenky a filozofické, politické, etické a obecně humanitní úvahy našeho prvního československého prezidenta. Poválečné vydání knihy, jež vyšla v Čs. spisovatelství v roce 1990, v dnes nepředstavitelném nákladu 250 000 výtisků(!), představuje svým obsahem stále aktuální zdroj poučení a myšlenkového obohacení i pro dnešní generace.

Na otázku „**panslávského programu**“ vyjádřil T. G. Masaryk následující názor:

„Pozor na to slovo: program. Obvykle bývá hrozně neurčitý – už Nerudovi se nelíbilo „slovanské zvanění“. Je přece tolik rozporů mezi slovanskými národy; i my je máme. Dnes jsou všichni slovanští národové až na Lužičany svobodní, budeme se tedy každý starat především o povznesení národa svého. Jako samostatný stát budeme usilovat o přátelství se Slovany; k tomu nás nutí i to, že máme společné odpůrce. Nepodceňuji citovou hodnotu slovanské vzájemnosti; ale

Markantně vzrostlo nájemné

Některá odvětví dost podražila. Noviny dnes stojí více než deset korun, časopisy až 40. Knih je obrovský výběr, ale průměrná kniha stojí kolem 300 korun. Za učebnice do škol se neplatilo nic. Dnes stojí vybavení učebnicemi např. pro učně několik tisíc. Markantně vzrostly nájemy. Náklady na kulturní akce také silně vzrostly.

Těžko se porovnávají náklady na zdravotnictví, které má být bezplatné, ale je snaha ze zdraví udělat také málo dostupné zboží. Mě jako důchodce stojí léky na artrozu 1200 Kč ročně, a to nepočítám „sponzorský dar“ snad dobrému lékaři, i když pak již bez doplatku.

Ano, může se dnes cestovat po celém světě, pokud jsou peníze. Dostal jsem se kdysi na 14 dní na rekreaci do Jugoslávie. letecky

vidím v ní stupeň k vzájemnosti širší a nejširší. Už Kollár hlásal vedle vzájemnosti slovanské také vzájemnost s národy neslovanskými (s. 336).“

Na jiném místě (s. 409) se Masaryk vyjadřuje **k slovanské vzájemnosti** a říká:

„Pokud jde o vzájemnost slovanskou, tedy rozumí se samo sebou, že i v této věci pokračujeme v programu předválečném. Ale zde vedle států mají svůj úkol rozmanité instituce nestátní, spolky hospodářské, vědecké atd. – všichni mohou a mají dělat politiku slovanskou. Jsem ovšem a vždycky jsem byl proti slovanskému utopismu. Ale to mně nevadilo, že jsem podle sil činně vystupoval v daných okolnostech například pro Jihoslovany. Za války jsem stále byl ve styku s nimi, s Poláky a Rusy. Rozumí se mně samo sebou, že o tak velkém problému, jako je slovanská vzájemnost a slovanská politika, mohou být názory různé...“

Dodat lze snad jen jedno: kež by se zásadami proklamovanými T. G. Masarykem v budoucnu důsledně řídila i zahraniční politika naší republiky! **Mirko Svoboda**

Sraz sokolů z celé Evropy

Již tradičně se v létě konal sraz sokolů ze všech koutů Evropy. Letošní 36. sokolské setkání v Tyršově Oetzu (Rakousko), organizovala švýcarská sokolská župa. Na programu byly turnaje v odbíjené a odpole dne schůze zahraniční obce sokolské. Při večerním táboráku následovalo vystoupení folklorního souboru Formani ze Slatičan. V neděli pokračoval turnaj v odbíjené, byl pořádán běh kolem Piburského jezera. Odpoledne se konalo před radnicí v Oetzu vystoupení souboru Formani pro veřejnost. V pondělí bylo na programu cvičení švý-

carských sokolek s kužely v dobových kostýmech ve skladbě z roku 1904. Po krásném vystoupení folklorního souboru byl představen nový prapor Švýcarské sokolské župy. Pak se odebral průvod s prapory podél řeky Áchy k pamětním deskám na místě tragické smrti zakladatele Sokola dr. Miroslava Tyrše. Po slavnostním aktu zazněly jako vždy obě hymny – česká a slovenská. Je velice potěšující, že aktivity Sokola v zahraničí je vzorná, sokolských kroužků najednou se u nás již málokdy tolik vidí. (Ls)

na Černou Horu přes ROH to stálo asi 1700 Kčs. Víím, že v té době byly k dosažení laciné lázně pro opravdu nemocné lidi. Dnes jsou v nich převážně cizinci.

Myslím, že je nesmyslné a nepravdivé vše z doby údajného „komunismu“ jen demonizovat. Stačí to, co bylo opravdu nedobré a není třeba lhát a zkruslovat.

Všichni lidé nejen v Evropě by měli děkovat, že jsme již 64 let nepoznali válku – kromě napadení Jugoslávie. A byl to spíše zářek, že se východní blok rozpadl bez krveprolití, snad s výjimkou Rumunska a Jugoslávie.

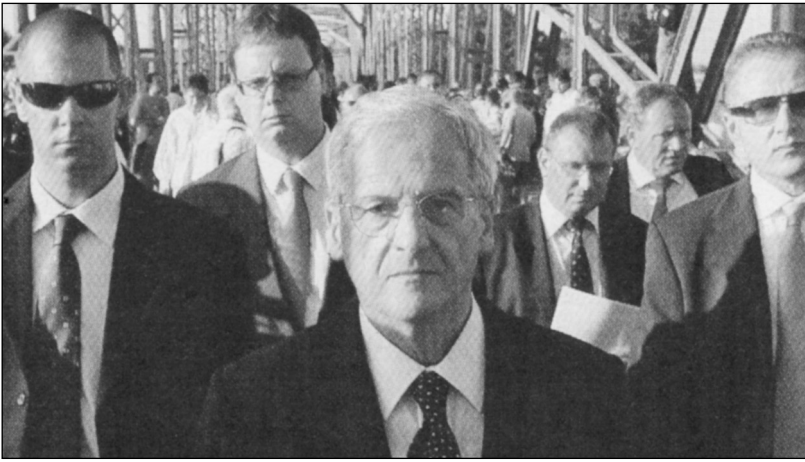
Memento Iráku

Tím méně pochopitelné je, že dnes **značně zadlužené Spojené státy mají i v době krize stejný vojenský rozpočet jako zbytek světa**, že dosud okupují Irák, kde zahynulo již několik set tisíc civilistů, dva tisíce cizích vojáků a dva miliony lidí emigrovalo.

Komárno: Čelem vzad maďarského prezidenta

Přesně tento úkon musel udělat maďarský prezident László Sólyom 21. srpna na slovensko-maďarské hranici na mostě mezi

ústavní činitelé se právem mohli podivovat tomu, že je na odhalení pomníku organizátoři z řad maďarské menšiny nepozvali!

slovenským Komárnem a maďarským městem Komárom, když si zde musel vyslechnout vzkaz vysokých slovenských činitelů, že v tento den je na Slovensku osobou nežádoucí. Měl být v Komárně u odhalení pomníku prvnímu uherskému králi Štěpánu I., na kterého má slovenská historie špatné vzpomínky. Tvrdil, že to je porušení Schengenských dohod. Ale Bratislava mu diplomatickými kanály vzkázala, že ve výroční den, kdy i maďarská vojska vstoupila v roce 1968 na československé území, je to čin krajně provokační. Ostatně slovenští

Slovenští účastníci odhalení památníku přinesli na transparentu vzkaz i pro prezidenta Sólyoma: „Maďarsko-Uhersko skončilo v roce 1918!“ (SV)

...

Poznámka: Štěpán I., z dynastie Arpádovců kolem r. 975-1038, byl zakladatel uherského státu a první uherský král. Ovládl Nitransko a část Sedmihradska a položil základy latinské církevní organizace v Uhrách (arcibiskupství ostřihomské). Byl kanonizován v roce 1083.

Neušlo nám

■ **70. výročí vypuknutí druhé světové války** bylo vzpomenuo v celém Polsku. Po Mnichovu 1938 a následné likvidaci Československa došlo k přepadení Polska hitlerovským Německem. V důsledku druhé světové války zahynulo 5,82 milionu polských občanů. Podle Vladimíra Putina, nynějšího ruského premiéra, je 1. září 1939, kdy začala druhá světová válka, nejtragičtější dnem v historii Evropy i světa.

■ **Socha prezidenta Eduarda Beneše** má být letos odhalena v Brně. Má jít o kopii sochy z roku 1947, která nyní stojí před Čermínským palácem v Praze. Zasloužilý počín podpořil před časem i náš Slovanský výbor!

■ **Poznávat příjemnou stránku Ruska** doporučil jeho návštěvníkům také bývalý náš velvyslanec v této zemi Luboš Dobrovský, a to v rozhovoru pro Hospodářské noviny (23. 8. 09). Měli by poslouchat hudbu, číst jeho autory, překládat je, častěji vidět jejich divadlo. Lze jen věřit, že dostupnost bohaté ruské kultury se v budoucnu více než dosud zpřístupní i u nás!

■ **Počet registrovaných věřících** v církví u nás klesá. Žádné náboženské vyznání udává téměř 65 % mužů a více než 46 % žen. Trvalý pokles zaznamenává římskokatolická církev, ke které se v poválečných letech hlásilo 8,3 mil. věřících, ale v roce 2001 už jen méně než 3,3 mil. Ve slovanských zemích početná pravoslavná církev má u nás pouze okolo 23 tisíc věřících. Zdaleka nejpočetnější jsou ti, kdož se k žádné církvi nehlásí. Naskytá se otázka, zda při současných rozpočtových problémech u nás by k zlepšení nemohla alespoň trochu přispět i církevní daň registrovaných věřících, která v evropských zemích není až tak ojedinelým jevem.

■ **Lužickosrbská nadace** se sídlem v Budyšině a Chotěbuzi, jak uvádíme o něco níže podrobněji, má novou dohodu o financování, kterou podepsali vedle německého státního ministra pro kulturu Berndta Neumanna i premiéři Saska a Braniborska. Má platit od 1. ledna t. r. a až do roku 2013 bude nadace mít k dispozici ročně celkem 16,8 mil euro.

■ **Cenová srovnání včetně mezd** ukazují podle švýcarských expertů, že Bratislava je dnes dražším městem než Praha, i když je dobré pro upřesnění dodat, že pro mnohé její občany už dnes zdaleka neplatí slogan „Praha je všech Čechů ráj...“!

■ **Počty Romů** ve vybraných státech Evropské unie činí v souhrnu kolem 7 milionů osob. Nejpočetnější jsou v Bulharsku, Španělsku, Maďarsku, Slovensku, Řecku, ale především v Rumunsku (cca 2 mil.). Početná menšina, jak známo, je i u nás. Stinnou stránkou se stávají rasisticky zaměřené útoky, které v některých případech (např. v Maďarsku) si již vyžádaly i lidské oběti.

■ **Sbližuje fotbal národy?** Ano, i ne. Ano – pokud je hrán rytíři sportovního ducha. Ne – pokud za něj fandí angličtí raubíři (rowdery), chuligáni z okolí bělehradské Červené zvezdy, bukurešťského Dinama či chuligáni čeští, jak jsme je a jiné zahlédli v televizi už dříve či třeba právě v srpnu. Národy spojuje mnoho sympatických věcí, a to je nejlepší deviza našeho života. (da)

Lužice: 16 milionů euro ročně

BUDYŠÍN – Podle lužickosrbských zdrojů, německý státní ministr pro kulturu Bernd Neumann a premiéři Stanislav Tillich (Sasko) a Mathias Platschek (Braniborsko) podepsali v létě dohodu, o které volali Lužičtí Srbové delší dobu: **o financování nadace Lužických Srbů**. Nadace bude mít až do roku 2013 ročně k dispozici 16,8 milionu euro, a to od 1. ledna 2009 zpětně. Dohoda se prodlužuje o další rok, když předtím dvanáct měsíců žádná ze signatářských stran dohodu nevypoví. Nadace Lužických Srbů má sídlo v Budyšině a v Chotěbuzi a je dotována z prostředků německého státu a země Saska a Braniborsko. Obdobně by se mělo vyjit vstříc lužickosrbské menšině i pokud jde o limit žáků v třídách obecných škol, který zatím v mnoha místech vede nelůstně k zavírání škol s lužickosrbským jazykem.

Jaroslav Liška

Tuto stránku, která se zabývá převážně událostmi západoslovanských zemí, připravuje a rediguje Mirko Svoboda

SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS

Ruské letní bouřky

Byly dvě a musely zřejmě na stále zataženém rusko-ukrajinském a rusko-gruzínském nebi přijít

Tu první odstartoval počátkem srpna svým dopisem prezidentu Viktoru Juščenkoví Dmitrij Medveděv. Přetrvávající politické, ekonomické, bezpečnostní a národnostní problémy mezi oběma (stále smluvně přátelskými a partnerskými) zeměmi se rozhodl sumarizovat tímto naprosto neobvyklým způsobem přímo adresátu, jehož považuje za hlavního strůjce těchto problémů.

Co Medveděv vytkl Juščenkoví

V prvé řadě obvinil Ukrajinu, že usiluje o přerušení hospodářských vztahů s Ruskem a ohrožuje bezpečnost dodávek plynu do Evropy. Kromě opětovného varování před nebezpečím opakování „plynové války“ je zde i skutečnost, že Ukrajina klade překážky ruským investořům a nevyšla vstříc jejich požadavkům odkoupit tamní tranzitní plynovody, postavené „za sovětské peníze“.

„Cílenými akcemi“ označil ukrajinský postoj k rusko-gruzínskému konfliktu kvůli Jižní Osetii, zejména dodávky ukrajinských zbraní Gruzii, ukrajinskou snahu o vstup do NATO a stále pokusy komplikovat činnost ruské Černomořské flotily, jejíž základna je na Krymu, připojenému za vlády N. S. Čruščova k Ukrajině.

Rekapitulací všech bolestivých míst novodobých rusko-ukrajinských vztahů lze pak nazvat část dopisu, v němž se uvádí omezování ruského jazyka a kultury, zkreslování výkladu společných dějin (hladomor z let 1932 až 1933, který se týkal i Ruska, ale Kyjev jej považuje za cílenou genocidu Ukrajinců, je zde i rozdílný přístup k tzv. banderovcům).

„Chtěl bych Vás informovat, že v podmínkách protiruského kursu ukrajinského vedení jsem se rozhodl odložit příjezd našeho nového velvyslance na Ukrajinu. Konkrétní termín bude stanoven později s přihlédnutím k reálnému rozvoji rusko-ukrajinských vztahů.“ sdělil dále ruský prezident. Přitom již samotné nahrazení dosavadního dlouholetého velvyslance

Ruska v Kyjevě V. Černomyrdina nevýznamným politikem Zubarovem, může být chápáno jako ponížení významu Ukrajiny a urážka jejího prezidenta.

Ukrajinský prezident odpovídá

Po první ostré reakci ukrajinského prezidentského sekretariátu, že „mladé vedení Ruska se přeorientovává na rukojmí starých imperiálních komplexů“, následovala umírněná odpověď samotného prezidenta, „rozčarovaneho nepřátelským tónem dopisu“. Adresoval ji ve stejném znění Medveděvovi a ukrajinskému lidu.

Juščenko v ní opakuje svá známá tvrzení: dodávky zbraní do Gruzie byly prý zákonné – nezakazovala je ani Rada bezpečnosti OSN, ani OBSE či EU; vstup do NATO musí schválit referendum a není namířeno proti Rusku; Černomořská flotila může být ráda v situaci, kdy ukrajinská ústava nedovoluje rozmístění cizích vojenských základen; ruský jazyk není potlačován a každá země má právo vlastních názorů na své dějiny, národní zájmy a priority zahraniční politiky.

Po týdnu pak Juščenko již iniciativně znovu navrhl aktivizaci ukrajinsko-ruského dialogu v rámci vytvořených komisí, které by završilo osobní setkání obou prezidentů. Současně opakoval své politování nad dvojím odložením Medveděvovy návštěvy v Kyjevě.

„Ruská předvolební kampaň?“

V centrech světové politiky se dostalo Ukrajině zdrženlivé podpory pouze v Ministerstvu zahraničí USA konstatováním, že kritické výroky na adresu Juščenka sotva přispějí k potřebným konstruktivním vztahům Ruska a Ukrajiny.

Opravdovým „darem z nebes“ se dopis stal v tzv. okurkové sezoně pro ruské a ukrajinské hromadné sdělovací prostředky. Prakticky všichni komentátoři a politologové se shodli v názoru, že jeho hlavním cílem bylo zahájení ruské předvolební kampaně před ukrajinskými prezidentskými volbami, které se mají konat v lednu. Jsou zajedno i v tom, že ač dopis může na Ukrajině posílit pozici Juščenka, nehrozí, že by se mohla opakovat situace z minulých voleb, kdy Putinova přímá in-

Státní svátek Den nezávislosti 26. srpna poprvé oslavili obyvatelé Jižní Osetie a Abcházie. Připomněli si tak první výročí od chvíle, kdy Moskva uznala jejich samostatnost. Na snímku agentury Reuters Osetové s ruskými a jihoosetskými vlajkami.

tervence ve prospěch Viktora Janukovyče vedla prakticky k jeho porážce.

Potvrzují to i reakce hlavních kandidátů na ukrajinského prezidenta. Viktor Janukovyč očekávaně slíbil, že až přijde k moci „obnoví normální, dobré sousedské, rovnoprávné a vzájemně výhodné vztahy s naším strategickým partnerem Ruskem“.

Podobně další horký kandidát Arsenij Jaceňuk prohlásil, že „současný prezident zavládl mnoho příčin proto, aby jeho politika mohla být považována za antiruskou“. Zároveň řekl, že nepodporuje jednání gruzínského prezidenta v kavkazském konfliktu, stejně jako tlak na předčasné odchod Černomořské flotily z Krymu.

Vcelku vyvážené pozice Julie Tymoškové k Rusku jsou dostatečně známé, takže se mohla uchýlit k vyhýbavé odpovědi, že na cizí dopisy neodpovídá.

Zaznamenání hodná je i reakce komunistického kandidáta Petra Symoněnka, který ostře odsoudil Juščenkovu politiku fašizace, rehabilitace zločinců a zrádců, podporu vojenských agresorů a rusofobie. Dodal, že je třeba „nehledat třísku v cizím oku, když je nutné vyrvat břevno z vlastního!“

Abcházie jiné uznání nepotřebuje

Bouří ve sklenici vody by se dala označit ona druhá, která zazněla ve stejné době ze Suchumi. Premiér Vladimír Putin si tam krátce odskočil ze Soči, aby po roce

od vyhlášení samostatnosti Abcházie, bývalé gruzínské provincie, oznámil, že Rusko jí poskytne systematickou ekonomickou, politickou a bude-li třeba, i vojenskou pomoc“. Právě tuto poslední uvedenou vyčísil jen v příštím roce na půl miliardy dolarů k modernizaci a rozšíření vojenských základen v Abcházii (dokonce ruská média citovala i abcházské zdroje, že by se tam mohla přestěhovat Černomořská flotila ze Sevastopolu).

Politicky zůstává situace poněkud složitější po ruském zklamání nad dosavadním neuznáním Abcházie zeměmi Společenství nezávislých států (SNS) a Šanghajské organizace spolupráce (ŠOS). Nicméně i zde Putin jasně vyhlásil, že „Abcházie jiné než ruské uznání nepotřebuje“. V ekonomice chce Rusko pomoci vybudovat v zemi vlastní infrastrukturu a upevnit hranici, která jí umožní normální styk jak s Ruskem, tak i s Gruzii. Hlavně však prý pomůže udělat z Abcházie druhé Turecko – rekreační oblast, kam by jezdili zámožní Rusové.

Reakce v Tbilisi zůstala očekávaně přiměřená. Putin prý ilegálně překročil hranici suverénního státu a pošlapal tak mezinárodně uznávané regule a zákony.

V každém případě se ukazuje, že uvedené letní bouřky stále podmrčenou oblohu nad jihovýchodem Společenství nezávislých států alespoň částečně projasnil.

Karel Dostál

Co na to Lukašenko

Přečetli jsme za vás

Šéfredaktor ruských novin Zavtra A. A. Prochanov měl v červnu rozhovor s A. G. Lukašenkem a jak jinak hovořilo se v něm o tom, kdože vyvolává rusko-běloruské spory. A nejen o tom. Zaujala nás alespoň následující fakta.

Běloruské ceny a ruští oligarchové. Ruská strana (pochopili jsme, že V. V. Putin) Bělorusům tvrdí, že jejich zemědělská produkce je „příliš laciná“, čímž sráží ceny ruské produkce. Ruská strana to nazývá dumpingem. Ale proč jsou ruské produkty drahé? Lukašenko to vysvětluje takto: „To proto, že je šroubují nahoru vaši prostředníci, vaši zemědělníci oligarchové. Právě pro ně jsou levné běloruské produkty nevýhodné.“

Bělorusové prý konají v Moskvě trhy se svým zbožím a Moskvané vše to, co jim přivezou, za dvě hodiny vykoupi.

Rusko-běloruský obrat ve výměně zboží kvůli stálým ruským překážkám se snížil z 85 % veškerého běloruského zahraničního obchodu na 47 %.

V Rusku se například ceny cukru zvýšily o 40 %, ale ruská vláda levný běloruský cukr odmítá. Tisíce vagonů běloruského cukru bylo zadrženo na hranicích. Bělorusko kvůli dřívějšímu ruské-

mu zájmu o běloruský cukr investovalo do cukrové řepy miliardu dolarů a podstatně svou produkci cukru zvýšilo, ale Rusko dnes povoluje dovážet z Běloruska jen 150 000 tun. Neprodaný cukr pak muselo Bělorusko prodat na jiných trzích.

O běloruské armádě. Za prezidenta Putina byla podepsána v Zaslavli dohoda o vojenské spolupráci, na základě které „je u nás jakoby jednotné vojenské uskupení“. Lukašenko navrhl modernizovat svou armádu, samozřejmě za běloruské peníze, ale požádal, aby to bylo za vnitřní ruské ceny, ne ceny světové. Moskva odpověděla: „Ne, platě, za ceny světové.“

Má se Bělorusko stát součástí Ruska? Moskva to navrhuje. Lukašenko v tom vidí ztrátu běloruské svrchovanosti. „Cožpak my politici nemůžeme domyslet všechny důsledky takového kroku?“ To by podle něho posílilo v řadách běloruské opozice protiruské nálady „Vy chcete vytvořit ještě jedno Čečensko?“ zeptal se Putina.

Podpora Abcházie a Jižní Osetie. Na rozdíl od tvrzení některých ruských sdělovacích prostředků o tom, že Bělorusko nechce uznat nezávislost Abcházie a Jižní Osetie, opak je pravdou. Na nedávném zasedání Společenství nezávislých států se Lukašenko zasazoval o oficiální podporu těchto zmíněných bývalých sovětských území. Měl tehdy říci: „My přece musíme podpořit Rusko, na-

Komisařka EU pro vnější vztahy Benita Ferrerová-Waldnerová přijela v červnu do Minska na sondáž, co si o EU myslí Lukašenko (Foto ČTK/AP)

šeho spojence. Proč to neuděláme? ... My se svatě držíme toho, co jsme (Rusku) slíbili.“ (Bělorusko je zřejmě připraveno podpořit nezávislost Abcházie a Jižní Osetie, ale chce tak učinit společně se všemi ostatními zeměmi Společenství).

Jaká metoda platí na korupci? Lukašenko se zabýval i tím, jak lze v obou zemích bojovat účinně proti korupci. Řekl, že s korupcí by se účinněji bojovalo,

kdyby vlády daly příklad. Například předseda KGB v Bělorusku byl nedávno odvolán, protože prý stavěl dům z nejasných zdrojů. Lukašenko se ho zeptal, kde na to vzal prostředky. „V Rusku jsem dostal úvěr!“ Řekl také u koho, což si běloruské orgány v Rusku začaly ověřovat, ale tvrzení činitele KGB se nepotvrdilo. „To je všechno – odvolali jsme ho. Protože boj s korupcí je třeba začít u sebe.“ dodal Lukašenko. (SV)

Neušlo nám

■ Prezidenti Ruska a Izraele D. Medveděv a S. Peres na setkání v Soči odsoudili snahy přepisovat historii a zpochybňování role Sovětského svazu při porážce německého fašismu a proti kladení rovnítka mezi nacistický a sovětský režim. Oba státníci takovéto kroky nazvali proradností a Peres při té příležitosti uvedl, že jeho země „nikdy nezapomene na vklad, který Rusko přineslo pro vítězství nad fašismem“. V Izraeli není Den vítězství slaven 8. května, ale stejně jako v Rusku 9. května, čímž podle izraelského prezidenta jeho země chce podtrhnout solidaritu s oběťmi, které Rusko přineslo v boji za vítězství nad fašismem.

■ Moskovský patriarcha Kirill připomenul v Kyjevě, že fašisti plánovali likvidovat 30 miliónov Slovanov – „len pre to, aby sa im nemiešali pod nohami“ a vo vzťahu k Ukrajině – „vysat’ všetko, čo je len možné a potom – nech to berie šľak. Uvedol, že západné krajiny v onom čase vstúpili „do koalície so Stalinom proti Hitlerovi a nie s Hitlerom proti Stalinovi“. Nie je možné stavať na jednu úroveň stalinizmus a fašizmus, ktorý považoval za svoj cieľ likvidáciu ľudí“.

■ Dopis o neutěšeném stavu školství zaslali prezidentu a premiérovi účastníci 1. celoruského pedagogického fóra. Jako hlavní problémy uvádějí snížení výdajů na vzdělávání, ohrožení bezplatného vzdělání, experimenty státních maturit, zavedení náboženské výuky v některých regionech „škodící duchovnímu rozvoji žáků“ a řadu dalších konkrétních jevů. Zveřejněný text podpířilo více než 70 000 pedagogů.

■ Vypovězení dvou ruských diplomatů z ČR označil za „další provokaci“ ruský ministr zahraničí S. Lavrov. O jejich vypovězení rozhodovali na konci letošního dubna tehdejší ministr zahraničí K. Schwarzenberg a ministryně obrany V. Parkanová, ale bylo prý z taktických důvodů odloženo.

■ Ruští milovníci piva ocenili Gambrinus jako „nejlepší dovážené pivo Velkého moskevského mezinárodního pivního festivalu“. Jeho 11. ročník navštívilo v Lužnicích 100 000 návštěvníků.

■ Prezident Lukašenko priznal, že zmanipuloval výsledky voleb, no vo svoj neprospech. V rozhovore pre ruský denník Izvestija Lukašenko povedal, že vo voľbách v marci 2006 získal až 93 percent hlasov, ale z „psychologických dôvodov“ dal toto číslo znížiť. „Dal som príkaz, aby to nebolo 93 percent, ale niečo okolo 80 percent. Ak dostanete nad 90 percent, ľudia to psychologicky odmietnu prijať.“

■ Rusko zaostáva v technologickom vývoji, pripustil v súvislosti s havárijou v elektrárni Sajano-Šušenskaja na rieke Jenisej prezident Medveděv. Obvinil nepriateľov Moskvy zo šírenia apokalyptických teórií. Ruskí vyšetrovatelia plne vylúčili možnosť, že za nehodu v najväčšej ruskej vodnej elektrárni je teroristický útok. V elektrárni prasklo vodné potrubie a voda zaplavila halu s turbínami, v ktorej pracovalo asi 100 ľudí.

■ V Litve sa údajne nachádzalo väzení CIA. Litovské úrady mali Spojeným štátom na tieto účely poskytnúť budovu na predmestí metropoly Vilnius. Informovala o tom americká televízna stanica ABC s odvolaním sa na bývalých spolupracovníkov tajnej služby. Podľa jej údajov je tak Litva popri Rumunsku a Poľsku tretím európskym štátom, v ktorom tajné väzenie existovalo. Okrem toho mali podobné zariadenia prevádzkovať tiež v Afganistáne, Thajsku či Maroku.

Stránku pripravil a redigoval Karel Dostál. Stránka je pravidelne venovaná problematike východných slovanských národů.

SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS

Šešelj se jen zasmál

Když byl tribunálem v Haagu (ICTY) vynášen ortel obžalovanému Vojislavu Šešeljovi 15 měsíců vězení, očekávala se obvyklá nespokojená reakce proslulého srbského vlastence, ale ten se tentokrát výroku soudu upřímně zasmál. I to byl dostatečně výmluvný komentář.

Tento trest byl obžalovanému udělen nikoli za údajné zločiny, za něž je již šest a půl roku držen v haagském vězení, ale za pohrdání soudem. Tohoto provinění se nedopustil v soudní síni, ale bylo vyštěouráno v Šešeljově knize, v níž popisuje poměry v této nechvalně proslulé soudní instituci a kde měl uvést totožnost trojice chráněných svědků, které obžalovaný usvědčoval ze lhaní. Tento verdikt doplňuje celkový ráz tohoto procesu. Šešelj se v únoru roku 2003 dobrovolně dostavil k tribunálu na základě

vydaného zatykače, aby se zde očistil ze vznesených obvinění.

Od prvopočátku šlo o politickou intriku, neboť Šešelj jako předseda Srbské radikální strany byl populárním opozičním politikem, kterého se potřebovala vláda v Bělehradě zbavit a jeho přesun do Haagu byl považován za nejvhodnější způsob. Problém nastal, když se měla v Haagu sepsat příslušná obžaloba. Trvalo to několik let, během nichž byla několikrát měněna a doplňována, protože neměla žádoucí náležitosti. Když bylo konečně první přelíčení zahájeno, bylo po několika měsících zastaveno a anulováno pro porušení základních procedurálních pravidel a nerespektování práv obžalovaného, jenž využil práva, aby se sám obhajoval. Druhý pokus skončil na začátku letošního roku zkrácením procedury, protože senát neměl svědky ochotné vypovídat proti obžalovanému.

Podle právních znalců senát se ocitl před zapeklitým problémem, jak trest vynést, zda najde průkazné trestné činy na odnětí svobody na dobu, která se vyrovná letům už stráveným v Haagu a nebude hned po vynesení rozsudku, který se očekává nejpозději do konce letošního roku, propuštěn na svobodu. To představuje těžkou noční můru na všech stranách. Návrat Šešelje z Haagu v roli triumfujícího předsedy radikálů je v současné době nejméně žádoucí v Bělehradě i na Západě. Po rozkolu v radikální straně, k němuž došlo před rokem, kdy se Šešeljův zástupce Tomislav Nikolić s několika nejbližšími spolupracovníky odtrhli a založili novou stranu s názvem „pokroková“, a také zcela obrátili politický kurs. Místo proklínaného Západu, pro Srbsko nepřijatelné EU a zločineckého paktu NATO pasovali rozkolníci včerejší prokleté nepřátele na záchrance Srbska, a byli za to také

štědře odměněni. Pochopitelně, když přes palubu hodili i Kosovo.

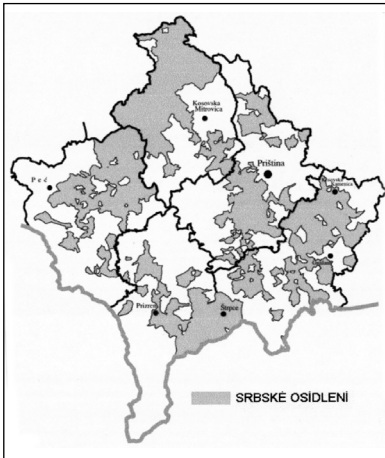
„Pokroková strana“ se stala rázem akceptovatelná a je před ní otevírána světlá politická budoucnost, což současná vládní koalice nerada slyší. Hlavní otázka však zní: Co se stane s věrnými radikály a pokrokovými odpadlíky, až se tribun Šešelj navrátí na politickou scénu v Bělehradě? Strhne všechny do jednoho houfu nebo ožíví aspoň svoji tradiční stranu, aby opět hrál prim? Nerozbourí se politický život, který už nabírá směr do klidného evropského přístavu? Nebude lepší ještě Šešelje pozdržet v Haagu? Na to již odpověděl Šešeljův cynický smích po vynesení rozsudku za pohrdání soudem. Ortely – ten již vyneseny i ten očekávaný – se budou počítat. Součet by měl vynést kýženných deset let, než se Srbskem přeženou příští volby.

Jan Hrobař

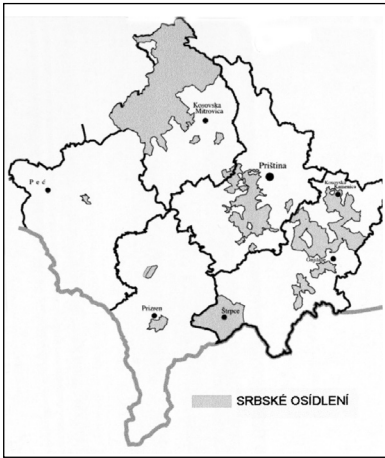
Jak se mění Kosovo

Občanské sdružení Přátelé Srbů na Kosovu bylo založeno 6. května 2008. Cílem a předmětem činnosti sdružení je přispívat k rozvoji přátelských vztahů mezi Čechy a Srby a podporovat Srby žijící v Kosovu a Metohiji. Od února letošního roku jsou v provozu webové stránky sdružení: www.kosovoonline.cz. Občanské sdružení vychází ze skutečnosti, že podpora a humanitární sbírky jsou v ČR konány zejména v prospech kosovských Albánců, kdežto občanské sdružení Přátelé Srbů má v úmyslu tento rozdíl alespoň částečně vyrovnat.

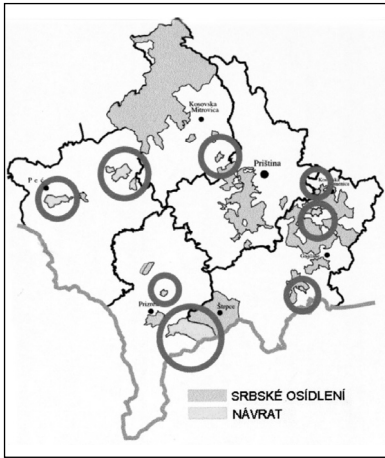
Sdružení Přátelé Srbů na Kosovu vydalo na své webové stránce, o níž jsme se právě zmínili, několik mapek, které alespoň přibližně naznačují, co se v této někdejší srbské provincii změnilo a mění. Nevíme, jak se nakonec podaří technicky reprodukovat jejich barevnost, nicméně tři z těchto mapek milému čtenáři předkládáme.

První mapka představuje srbské osídlení provincie v roce 1999, v podstatě předtím, než začalo vyhánění srbského etnika.

Druhá mapka nás přenesla do roku 2002: srbské osídlení opravdu značně prošlo.

Třetí mapka nás posune do roku 2003 a ukáže nám, kam všude se podařil návrat srbského osídlení. Není to nic slavného. Komentář si může udělat čtenář sám.

Pár slov se srbským přítelem

„Když se západu konečně podařilo narušit existenci socialistického tábora a jako symbol „nesvobody“ si vybral berlínskou zeď, měl volnou cestu v pochodu na východ.“

To jsou slova mého dobrého známého z Bělehradu, s kterým jsem si okamžitě udělala malý rozhovor do Slované vzájemnosti. Potkali jsme se náhodou, slovo dalo slovo a Milan B. s údivem zjistil, že jsou v Čechách lidé, kteří mají vřelý vztah k jeho rodné zemi, a co víc, dokonce se tu vydávají noviny, které věnují velkou pozornost právě její problematice. Přinesla jsem mu Slovanskou vzájemnost č. 7 a 8, z doby, kdy jsem se vrátila z tehdy ještě srbského Kosova. A potom následovala i další čísla. Je nadšený z toho, jak časopis objasňuje agresí USA a NATO před deseti lety.

Milan B.: Když mi bylo kolem dvaceti let, tak jsem jako většina mladých v Jugoslávii byl rád, že můžeme cestovat na západ a také jsme kritizovali „nedemokratické“ socialistické státy. Teď to vidíme jinak. Kruťtým způsobem jsme zjistili pravou „cenu“ americké politiky. „Humanitární bombardování“ podle slov Václava Havla nám dalo poznat, co jsou USA a kdo je Václav Havel.

N.W.: Řekněte nám o Kosovu, jak to vidíte vy...

Milan B.: Kosovo je kolébka Srbska. Je v něm mnoho nerostného bohatství. Kdo by se chtěl o Kosovu co nejvíce dozvědět, doporučuji mu přečíst dílo Dimitrije Bogdanoviće Kniha o Kosovu. Naši nepřátelé knihu kritizují, ale nikdo z nich ji nechce číst. Protože je v ní hluboká pravda, na kterou by nemohli dát odpověď. V dobách, kdy se na

území Kosova stavěly chrámy a kláštery, potulovaly se albánské kmeny ještě coby nomádi. Již za cara Dušana byl vydán Dušanův zákoník, něco jako ústava. Za jeho vlády se budovaly kanalizační sítě, což v té době byl skoro zázrak.

N.W.: Jak se díváte na vztahy mezi Albánci a Srby?

Milan B.: Ne všichni Albánci jsou špatní a ne všichni Srbové dobří. Srbové, tak jako každý národ, mají své chyby. Největší chybou je, že nezůstali jednotní. Za druhé světové války bojovali proti Jugoslávii Němci, Italové a spolu s nimi i Albánci. Mnoho srbských rodin po takovém nátlaku uteklo na Černou Horu, odkud se však po válce nesměly zpět do Kosova vrátit. Důsledek toho je zde. Kolem Bělehradu je hodně Albánců, ale na Kosovo Srbové nesmí.

N.W.: Co se na Balkáně změnilo ve srovnání s druhou světovou válkou?

Milan B.: Němci zabrali Jugoslávii, aby se dostali dále k moři. Spojené státy „potřebují“ Kosovo, aby se jim uvolnila cesta na Rusko. Kosovský režim vydělává na drogách, které putují z Afghánistánu tzv. afghánskou cestou přes Albánii směr Praha a západ.

N. W.: Co Evropská unie?

Milan B.: Když Evropská unie odsouhlasila samostatné Kosovo, udělala to nejhorší, co mohla. Rozvětvené albánské rodiny se kapitálově složí a začínají pronikat do bývalých jugoslávských republik, například na Slovinsku vykupují dnes domy, restaurace, hotely. Jak dlouho bude trvat a budou v celé Evropě?

Nataša Weberová

Jednooká spravedlnost

Podle verdiktu Haagského tribunálu pro bývalou Jugoslávii si Srbsko bombardování NATO vlastně přálo.

Donedávna jsem ještě neměl v rukou text verdiktu Haagského tribunálu pro bývalou Jugoslávii. Málokdo ho měl; je to hotový tlustospis, stovky stránek popsaných ob-skurní právníckou hantýrkou, miliony slov vymrhaných na zamaskování lži a jejich přejmenování na pravdu.

Proto jsem byl rád, když jsem narazil na komentář dlouholetého pozorovatele tribunálu Andyho Wilcoxsona, který poukazuje na čirou absurditu tohoto dokumentu. Wilcoxson na rozdíl od médií, která o něm pouze referují, z rozsudku obsáhle cituje. Dokazuje tak, že tribunál bez dalšího zkoumání přijal existenci spiknutí za účelem vypuzení etnických Albánců z Kosova a veškeré důkazy, které mluvily proti tomu, odmítl coby motivované postranními úmysly svědků. Na rozdíl od obžaloby, jejíž motivy jsou podle všeho čisté jako padlý sníh. Naprosto se ztotožňuji s Wilcoxsonovými argu-

menty, když říká: „Toto je nejloupější konspirační teorie, jaká kdy spatřila světlo světa. Jak mohla být taková masivní konspirace naplánována, aniž by se o ní zachovaly nějaké záznamy? Aniž by po ní zůstaly nějaké plány a aniž by jednotky v terénu obdržely jakékoliv rozkazy? Máme snad věřit tomu, že to Srbové všechno zorganizovali prostřednictvím nějakého záhadného druhu telepatie? Člověk by musel být úplný hlupák, aby uvěřil, že se konspirace, která je předmětem obžaloby, skutečně stala.“

Ještě absurdnější je „vysvětlení“, že bombardování NATO bylo pro (údajně) spiklence „příležitostí“ uvést jejich (údajný) plán do praxe: „Částečná zodpovědnost delegace jugoslávské federace za selhání rozhovorů zakládá ve světle paralelního posilování jugoslávské vojenské přítomnosti v Kosovu důvody k domněnce, že se tak stalo s cílem získat čas.“ Jinde v dokumentu se nicméně píše: „Tribunál je toho názoru, že společná delegace jugoslávské federace a kosovských Srbů jela do Rambouillet

s čestným úmyslem dospět k řešení, nicméně že „mezinárodní vyjednávací neposuzovali pozice znesvářených stran stejným metrem a měli tendenci stranit kosovským Albáncům.“ Proč ale pak tvrdí, že si Srbové přáli, aby jednání v Rambouillet selhalo a oni se mohli stát cílem bombardování NATO, a měli tak důvod spustit svou přízračnou protialbánskou konspiraci?! Vyprávějte mi o divokých konspiračních teoriích!

Wilcoxson si to nejlepší nechává nakonec, když z verdiktu cituje pasáž, z níž je patrné, jaký názor měl na Rambouillet a bombardování tehdejší americký prezident Bill Clinton: „Prezident Clinton vyjádřil přesvědčení, že záměr zorganizovat v Kosovu referendum zašel příliš daleko a že kdyby byl na Miloševićově místě, tak by nejspíš návrh deklarace z Rambouillet také nepodepsal.“

Jakmile však bombardování začalo, „na pohnutkách vedoucích k bombardování už nezáleželo a hlavním důvodem, proč mělo

bombardování pokračovat dál, bylo zachování důvěryhodnosti Spojených států, NATO i samotného prezidenta Clintona.“

Kdo se tedy uchyloval k účelovému zasilňování diplomacie a k politickému nátlaku? Kdo organizoval konspirace? Určitě ne ti, kteří byli před měsícem z těchto zločinů usvědčeni.

Haagský tribunál ztělesňuje prakticky všechno, co bylo na americkém impériu v uplynulých dvou desetiletích shnilého. Jakmile toto impérium zmizí v propadlšti dějin, zmizí ze scény i tento fingovaný tribunál. Jeho verdikty skutečně vejdu do historických analýz – jako výsměch spravedlnosti a jako svědectví arogance hrstky lidí, kteří se domnívali, že mohou realitu přizpůsobovat svým potřebám a že jim klidně projde i vražda, pokud ji přejmenují na akt milosrdenství.

Nebojsa Malić (internet)

Neušlo nám (aktuálně z Kosova)

■ **Albánci kamenovali autobus**

Autobus, který jezdí na lince Kosovská Mitrovica-Orechovac, byl kamenován při průjezdu jižní části Kosovské Mitrovice (obývána pouze Albánci). Oznámilo to srbské Ministerstvo pro Kosovo a Metohiji.

Jak bylo oznámeno, při incidentu, který se odehrál okolo 13.30 hod, nebyli žádní zranění, vznikly jen materiální škody.

■ **Zabránili vyšetřování ve „Žlutém domě“**

Obyvatelé obce Ripe na severu Albánie zabránili představitelům Rady Evropy, aby provedli vyšetřování o údajném obchodování s orgány, které byly odebrány Srbům uneseným z Kosova. Informovala o tom albánská média.

„Obyvatelé Ripe v pondělí dvě hodiny blokovali silnici a zabránili vyšetřovatelům Rady Evropy, aby vešli do domu Katučijových bez povolení albánské prokuratury,“ oznámila televize Njuz 24.

Podle knihy Carly del Ponteové byly v tomto domě, známém pod názvem „Žlutý dům“, odebrány orgány uneseným Srbům a dále prodávány do zahraničí.

„Neukázali nám žádný příkaz, takže jsme nemohli vědět, kdo jsou, obzvláště když je nedoprovázel žádný albánský žalobce,“ vyjádřil se k incidentu pro agenturu AFP po telefonu majitel „Žlutého domu“ Abdulah Katuči.

Zástupci Rady Evropy v Tiraně se ke zprávě z médií nechtěli vyjádřit.

■ **Šest let od vraždy v obci Goraždevac**

Srbové z obce Goraždevac u Peče uspořádali vzpomínkovou akci u příležitosti uplynutí šesti let od vraždy dvou a zranění čtyř srbských dětí, jejichž vrazi dosud nebyli odhaleni. Z automatické zbraně byli 13. srpna 2003 zabití Ivan Jovović (19) a Pantelija Dakić (12) když se koupali v řece Bistrici. Ranění byli Djordje Ugrenović (20), Bogdan Bukumirić (14), Marko Bogičević (12) a Dragana Srbjakova (13).

Vzpomínka na zavražděné se konala v kostele Přesvaté Bohorodičky za přítomnosti státního tajemníka Ministerstva pro Kosovo a Metohiji Olivera Ivanoviće. Pachatelé tohoto zločinu dosud nebyli dopadeni, přestože kosovská policie vyslechla 75 svědků a prohledala 100 domů. UNMIK tehdy oznámil, že neznámý počet lidí střílel z blízké křoviny na skupinu mladých lidí, z nichž většina byli Srbové. K dopadení pachatelů nepomohla ani nabídka od UNMIK v částce milion euro za svědectví proti pachatelům.

■ **Pět srbských stran v místních volbách**

Pět politických stran kosovských Srbů a jedna strana kosovských Černohorců se přihlásily k účasti ve volbách do obecních zastupitelstev na Kosovu a Metohiji, které se budou konat 15. listopadu. Podle slov mluvčího Ústřední volební komise Kosova Fehmi Ajvaziho tyto strany již k volbám podaly přihlášky.

Jsou to: Svaz nezávislých sociálních demokratů Kosova a Metohije, Strana nové demokracie, Strana demokratických změn, Srbská národní strana a Strana Srbů na Kosovu a Metohiji. K účasti ve volbách se přihlásila i Demokratická strana Černohorců. Představitelé komise uvedli, že všechny přihlášené strany mají právo účasti v těchto volbách. Zatím se k účasti přihlásilo 36 politických stran.

■ **Češi v Kosovu zůstanou**

Český ministr obrany Martin Barták uvedl, že i v příštím roce počítá s českým kontingentem v Kosovu v řádu stovek osob. Další vývoj tamního kontingentu ale podle ministra závisí na postupu paktu NATO.

Armáda ČR má nyní v Kosovu kontingent do 550 osob a dalších 100 je v ČR připraveno být na místě do pěti dnů, pokud by to vyžadovala tamní bezpečnostní situace, řekl mluvčí ministerstva Andrej Čírték.

Premiér Fischer navštívil základnu jednotek mise KFOR a jednal s kosovským prezidentem Fatmirem Sediou a předsedou tamější vlády Hashimem Thacim (obžalovaným z válečných zločinů v kosovsko-srbském konfliktu) o vzájemných vztazích a české podpoře dalšího rozvoje samozvaného Kosova. To dosud uznalo cca 60 zemí. Mezi nimi bohužel i ČR.

Z nových knih

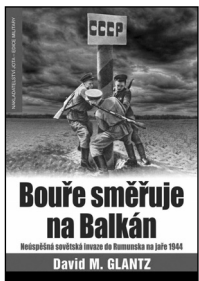
■ K poctě Makedonců

V Brně vyšel sborník **Makedonci žijí mezi námi II** (2008), který – už podle římské číslice – navázal na stejnojmenný sborník vydaný v roce 1998. Jejich sestavitelem je prof. Ivan Dorovský, sám rodák z egejské Makedonie (nar. 1935), z jehož prací věnovaných této tematice zmíníme monografii **České země a Balkán. Kapitoly z dějin česko-makedonských a makedonsko-českých styků** (1973). Dorovský se u nás dějinami česko-makedonských vztahů dosud zabýval nejintenzivněji. V letech 1948–1950 přijalo Československo několik tisíc uprchlíků ze severního Řecka zmiňaného občanskou válkou. Lze odhadovat, že asi jednu třetinu emigrantů tvořili lidé makedonské národnosti původem z egejské Makedonie. Uprchlíci byli ubytováni v desítkách dětských domovů, zotavoven a dalších zařízeních. Podle českých zdrojů žilo v Československu počátkem 50. let kolem 12 000 uprchlíků z Řecka, z nichž jednu třetinu tvořili slovanští Makedonci. To je ostatně i tematika zmíněných sborníků.

■ Nové slovo o Ivanu Frankovi

Pokusili se je říci – podle Slovenského přehledu č. 3/2009 – dva slovenští vědci Miroslav Daniš a Mikuláš Nevrlý v monografii **Ivan Franko. Život a dílo (1856–1916)**. Dílo o asi třech stech stránkách vydali letos v Prešově. V podání obou autorů vystupuje Franko jako neobyčejně vzdělaný, pracovitý člověk a velice všestranný umělec – básník, prozaik, dramatik, překladatel, folklorista, literární historik a teoretik, který se dobře orientoval nejen ve slovanské, evropské, ale i indické, arabské, antické literatuře a kultuře. Ovládal na čtrnácti cizích řečích. Své práce volně psal nejen ukrajinsky, ale i polsky, rusky, německy a česky. Ukrajinskému čtenáři zpřístupnil více než šedesát autorů světové literatury – z české literatury např. Karla Havlíčka Borovského, Vrchlického, Neruda, Krásnohorskou aj. Jedna kapitola knihy se týká Prahy a českých osobností. Mezi jeho zájmy patřila i slovanská vzájemnost. Napsal mj., že když někdo chce být dobrým Slovanem, tak nejdřív musí být dobrým vlastencem svého lidu, ať už Čechem, Slovákem, Polákem, Rusem, Ukrajincem atd.

■ Po delší době Rudá armáda

V nakladatelství JOTA vydali (2008) knihu anglického autora Davida M. Glantze pod názvem **Bouře směřuje na Balkán**. Jde v ní o osvobození Rumunska v roce 1944. Po delší době vyšla tak v ČR kniha o operaci Rudé armády. Recenzent Haló novin Josef Bílek je však dosti kritický k tomuto dílu. Např. (oprávněně) vytýká autorovi, že osvobodenskou operaci Rudé armády, která značně přiblížila vítězství na evropském kontinentě, nazývá „vpádem do Rumunska“, což je jistě nehoráznost. Podivuje se nad naivitou, s kterou autor kritizuje Rudou armádu za to, že prý nebyla schopna vést útočné operace v době tzv. rasputici (jarní tání, rozmoklý terén). Autor knihy se ke škodě díla snad ani nedotkl, poznamenává Bílek, faktu, že některé části rumunského vojska přecházely k Rudé armádě a po osvobození Rumunska se podílely na osvobození střední Evropy, v Československu došly přes Slovensko až na východní Moravu. Dodejme, že Rudá armáda splnila osvobozením Rumunska velký strategický úkol – zbavit Hitlera rumunských ropných zdrojů. Kniha je podle recenzenta sice obsáhlá (na 400 stránek), ale v mnoha ohledech neúplná.

Rubriku Kultury řídí, připravila a redigovala Ivana Bažantová

KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA

Růže pro Kolobanova

Podle Bohuše Chňoupka

Držela jste se statečně, Allo Kolobanová... Setkali jsme se v předsíni vaší dřevěné dači, pamatujete? „Z Československa?“ To nebyla otázka. To byla jistota. Přesvědčení, že před vámi stojí ten, na koho čekáte. V té krátké a bolestné chvíli jste vypověděla to, co nebylo v dopise, který jste mi poslala. Dnes cestuji s tímto dopisem a s růžemi, jež jste mně pro něho dala, tam, kde by měl ležet. Znáám ten dopis téměř nazpaměť:

„Můj muž a já jsme odešli na frontu počátkem války. Byl důstojník. Roku 1944 bojoval v Karpatech, když jsme vám, našim bratrům, šli na pomoc v povstání. A někde tam, ve vaší vlasti, nedaleko města Prešova, někde u vesnice Gavrince je teď pochovaný... Uplynula léta. Ani já, ani moje dcera jsme nikdy neviděly jeho hrob. Nepodařilo se vám jeho hrob najít, položte květiny na kterýkoliv hrob našeho vojáka.“

Vaše Alla Kolobanová“

Protože znám okolí Prešova, vím, že taková vesnice neexistuje. Je však vesnice Vagrince, a to devadesát kilometrů od Prešova, přímo pod Duklou. A Dukla – to byly vesnice smetené přes noc z povrchu zemského. Dukla, to byly desetitisíce mrtvých.

Osmdesát tisíc vašich.

Šest tisíc pět set našich.

Navzdory tomu jsem se vydal na Duklu. S vašimi květinami a s vašim dopisem. A s jiskřičkou naděje, že velitel vašeho

muže možná přepsal Vagrince na Gavrince.

Ale v této malé vesnici jméno Kolobanov nikdo neznal. Prolistovali jsme kroniku, seznamy padlých, ale Kolobanov tam nebyl. Poradili mi však jít o kousek dál, do Vápeníku. Tam žije jistý Ivan Žak, starý písmák. Všechno, co zažil, zaznamenával do tlusté kroniky. Vybral jsem vám z ní, jak vzpomíná na týdny, kdy zde bojoval váš muž: „...Den ze dne se stávala vojna horší, koule padaly jako déšť... Lidé šli, kam kdo moh. Všude leželi mrtví, zem byla zbitá od kulí a bomb... A právě za to, že v této dolině nejvíce padlo lidských životů, Rudá armáda jí dala jméno Smětnaja dolina.“ O vašem muži však neslyšel. „A Rodaka jste se ptal?“ „Rodaka? Ve Vagrinci nikdo takový není.“ „Ach, kdo vám říkal do Vagrince! Tamhle, ha, za vršek jste měl jít. Tam je Gavrince.“

Domluvili jsme se. Vesnici, zanesenou na mapách a v knihách slovensky jako Havranec, jmenují tady po svém, ukrajinsky – Gavrince. Velitel vašeho muže se tedy nemýlil... Hrbolátá, vodou vymletá pěšina odbočovala na konci doliny doleva, umíněně přelézala potoky, přeskakovala meze, až se zastavila uprostřed dvanácti chalup.

V katastru, který bys kamenem přehodil, napočítali, jen co přešla fronta, tři tisíce osm set zabitých. V Havranci po válce nezůstalo nic. Jenom lidé, co přešli na polskou stranu a když bylo po všem, vrátili se

„Práce musí přestat být ‚zbožím na prodej‘“

...Není to vůbec nová myšlenka, ač je aktuální jako snad nikdy předtím. Vznikla v době, kdy systém, jenž z práce ‚zboží na prodej‘ učinil, existoval nějakých 300 let. Vyslovit ji nahlas, navíc v davu, vyžaduje i dnes jistý stupeň odvahy; ve druhé polovině 19. století, kdy byla naplno vyřčena poprvé, znamenal tento fakt jistou vstupenku do věznice (v lepším případě).

Experimentálně dokázáno – její autor **Nikolaj Gavrilovič Černyševskij**, od jehož úmrtí uplyne 29. října 120 let, se za ni – a za myšlenky jí podobné, jež si nemínil nechat pro sebe – ocitl v roce 1862 za zdmi Petropavlovské pevnosti, kde byl odsouzen na sedm let nucených prací a k okamžitému, časově neomezenému vyhnanství na Sibiř. Byl příliš hrdý, než aby žádal o milost, a tak strádal v oněch nehostinných končinách, ve východosibiřské Jakutii, devatenáct let. V roce 1883 byl zásluhou příbuzných převezen do Astrachaně a několik měsíců před

smrtí mu samoděržaví dovolilo žít v rodném Saratově, kde v letech 1851–53, po ukončení studií na univerzitě, působil jako učitel.

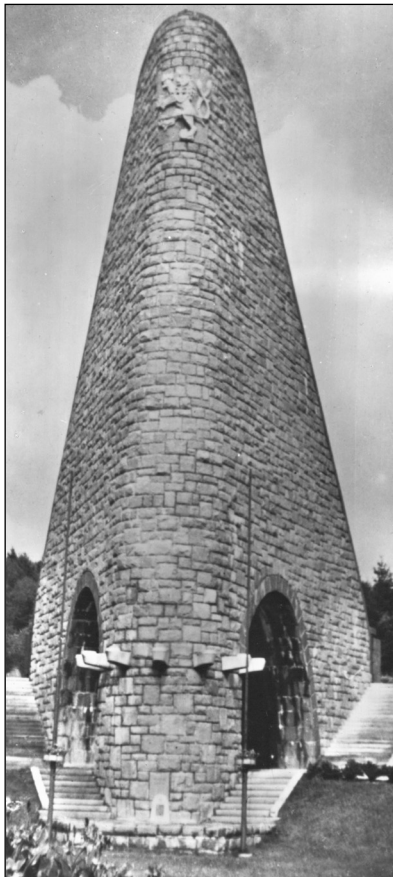
Nicméně dosti bylo faktů, alespoň prozatím. Nechci a ani nemám právo hodnotit, chci se jen přihlásit k odkazu tohoto výjimečného muže, který svými myšlenkami a dílem ovlivnil myšlení milionů lidí. Vtiskl grafickou podobu věčné otázky **Co dělat?** a dokázal na ni účinně odpovědět. Román s tímto názvem napsal v roce 1863 v cele Petropavlovské pevnosti. Je pozoruhodné, že asi po dvou měsících psaní držel desetidenní hladovku, široko-daleko jako první politický vězeň, na protest proti tomu, že zůstaly bez odezvy jeho žádosti o povolení manželčiny návštěvy i o předložení obžaloby.

Ještě pozoruhodnější je, že jeden z protagonistů románu, tajemný Rachmetov, „člověk zvláštního ražení“, jak stojí v románu, „ruský Garibaldi“, jak jej nazval sovětský

nazpátek. A jediný Ivan Rodak, osiřelý, sám přetrpěl ten mizerný čas. Před jeho očima se osada obrátila v prach a popel... A jestli si pamatuje jména? Jakpak by ne! Ivana, vousatého telefonistu. Větvičky na přilbě, pušku přes ruku. „Kde jsou Němci, gazdo?“ Odhrne větvičky a pod nimi, hle hvězda rudá jako západ slunce. A Rodak se div nepomátl radostí... A pak už se hrne záplava vojska. Vousatý sesype na hromadu celtu s chlebem a slaninou. „Tak, gazdo, ber. Ty Ivan, já Ivan, musíme si pomáhat jeden druhému.“

Bože, jako dneska se pamatuje. Tadyhle, Ivana, za stodolou... A Vaska, toho mina... A Saška, ten tamhle pod sklepem, roztrhaný... A Semjon, toho automaticky přímo do prsou... Ale Kolobanova? Ne, na toho se nepamatuje.

A přece... Když jsem se loučil se všemi těmi lidmi, co mi pomáhali hledat a vzpomínat, potkali jsme člověka, jdoucího z pole. A tak někdo, snad už posté toho dne, vyslovil známou otázku. „Kolobanov?“ zvolal ten člověk, „vždyť ten ležel tady! U chalupy Sadivové! Pod jabloní!“ Ivan Ščerba byl první, kdo se vrátil do vsi. A pamatuje si přesně: pod jabloní byly tři hroby. Prostřední s vetknutou březovou větvičkou a se štítkem z polní láhve, na němž bylo jméno – Kolobanov. Ivan Ščerba ho sám vykopal, sám mu sbíjel rakev... A sám ho na voze odvezl na velký společný hřbitov do okresního města Svidníku.

Dukla. Na věčnou památku na 80.000 padlých sovětských a 6.000 padlých československých vojáků stojí na místě bojů památník.

Proto teď stojím, Allo Kolobanová, uprostřed toho nesmírného ticha. Dívám se na vaše moskevské růže na běloskvoucím mramoru...

literární historik R. S. Bělousov, měl svého skutečného předchůdce, i když s poněkud jiným osudem. Byl jím utopický socialista Pavel Bachmetěv, kterého Černyševskij osobně poznal a který opustil Rusko s vizí, že vybuduje sociálně spravedlivou společnost na Marquezských ostrovech. Mimochodem, jeho stopa končí v září 1857, kdy opustil na palubě anglické lodi Acasta Evropu... Zůstala jen jeho vize a románová postava, pro niž byl prvotním vzorem. Ale myslím, že to není až tak málo.

Dílo Černyševského je poměrně rozsáhlé. Je autor filozofických (materialistického zaměření), sociologických a literárně kritických děl. Od roku 1853 až do svého zatčení v roce 1862 byl spolupracovníkem a později vedoucím redaktorem časopisu Sovremennik. Jeho myšlenky jsou nadčasové, stále živé a aktuální.

Viděl souvislost filozofie, politické ekonomie s politikou, vliv politických idejí na

vývoj filozofického, ekonomického, estetického a etického myšlení (Dějiny filosofie, Kratkij očerk istorii filosofii, nakl. Mysl, Moskva 1971). Přisuzoval velký význam praxi, „zkušebnímu kameni veškeré teorie“.

Podle dostupných pramenů byl vnímavý, nesmírně citlivý a měl rád lidi a život. Měl jedinečný dar naslouchat druhým. Snažil se ukázat cestu utlačovaným a vykořisťovaným. Chápal nutnost společenské změny silou. „Dosud historie nedala ani jeden příklad, kdy by se úspěch dostavil bez boje.“ Jeho ideály lze myslím bez výhrad kdykoli přijmout. Jedna myšlenka za všechny; posuďte sami. „Krásná je bytost, v níž vidíme život takový, jaký má podle našich představ být; krásný je předmět, v němž se projevuje život, nebo který sám připomíná život...“ (Nikolaj Gavrilovič Černyševskij, 24. 7. 1828 Saratov – 29. 10. 1889 tamtéž)

Vladimír Sedláček

Český písničkář Karel Hašler

Karel HAŠLER, skladatel, textař, pěvec, herec a režisér pro nás zůstává právě českým písničkářem, stále oblíbeným. Jeho písničky věšly do povědomí národa.

Narodil se před 130 lety, 31. října 1879 v Praze na Zlíchově. Jako rukavičkářský učeň hrál ve Smíchovském ochotnickém spolku, prošel štacemi s hereckou kočovnou společností, poté byl angažován v divadle v Brně a v Lublani a nakonec v Ná-

rodním divadle v Praze. Hlavním posláním se však K. Hašlerovi stala skladatelská činnost. V roce 1910 v prvním českém kabaretu byly scénicky provedeny jeho Staropražské písničky. Začala 1. světová válka. K. Hašler jezdil a chodil po městech a venkově, jeho písničky Bílý kvítek, Praho, jak tě mám rád, Pětatřicátníci a další burcovaly v lidech národní vědomí. Ve 20. a 30. letech píše a uvádí hudební

revue v divadle Rokoko, režuruje představení v Divadle na Vinohradech a ve Smíchovské Aréně, hraje ve filmu, píše filmové scénáře.

V nejtěžších letech německé okupace Karel Hašler stál na svém místě statečného vlastence. „Nikdy se ničeho neleknu, třeba jsem na světě rád...“ Dostal svému slibu. Zpíval svým přátelům písničku Šáteček, i když slova ani melodii nezapsal. Vyšla až po válce,

jak ji podle vzpomínek znovu sestavil Jiří Červený. „...Nikdy jsme neměli k záhubě blíž, dělali nad námi hákový kříž, a pak náš štáteček, jako ten šáteček, musel nést německé poroby tíž...“ V osudných chvílích nesklonil hlavu, věřil, a napsal v písni Vltavo, Vltavo, že nadejde čas, kdy s nocí odejde osklivý sen, kdy se zas rozbřesne den.“ Nedočkal se jej. Byl umučen v koncentračním táboře Mauthausen 21. prosince 1941. (ib)

Michalkov 2x napsal text hymny své země

V pozhnaném věku 96 let zemřel 27. srpna v Moskvě klasik ruské literatury pro děti básník Sergej Michalkov.

Za Velké vlastenecké války spolu s arménským básníkem G. El-Registanem složil text sovětské hymny. Ta vystřídala mezinárodní píseň známou jako Internacionála, jež se v zemi hrála jako hymna od revolučních dob. Internacionála přestala být sovětskou hymnou po zániku III. komunistické internacionály, nicméně se na různých shromážděních zpívala i nadále a zpívá se.

Velebnou hudbu k první a vlastně poslední sovětské hymně složil Alexandr

Alexandrov. Se slovy Sojuz nerušimyj republik sovětskych se nová hymna poprvé rozletěla na vlnách sovětského rozhlasu v roce 1944, aby vzdala hold sovětským vojákům, ženoucím hitlerovské hordy od Stalingradu a Kurska do Berlína.

Protože hymna oslavovala vedle KSSS i J. V. Stalina, hrála se po XX. sjezdu z rozhodnutí N. S. Chruščova nějaký čas beze slov. Po roce 1977, kdy sám Michalkov nahradil v jejím textu jméno Stalina jménem Lenina, se vrátila znovu, ale definitivně ji zamítl Boris Jelcin, za jehož času ji nahradila instrumentální skladba Michaila Glinky.

Prezident V. V. Putin dal pak v roce 2000 vznešené melodii Alexandra Alexandrova nová křídla a byl to opět Sergej Michalkov, který pro ni napsal nový text, v němž se v nových realitách země našlo tentokrát místo i pro Boha.

Možná, že to stojí zato dvě sloky a refrén nové ruské hymny připomenout (podle překladu, který uveřejnily Lidoové noviny):

1. sloka:
*Rusko – naše svatá vlast
Rusko – naše milovaná zem
Mocná vůle, velká sláva
To je navždy Tvé bohatství!*

Refrén:
*Sláva naší svobodné vlasti –
věčnému svazu bratrských národů.
Moudrost národa zděděná po předcích.
Sláva naší zemi! Jsme na tebe hrdí!*

2. sloka:
*Od jižních moří k polárnímu kruhu
se táhnou naše lesy a pole.
Jsi jediná na světě!
Jsi jedinečná!
Rodná zem chráněná Bohem.
Podle redaktora Michaela Švece
z Práva se za novou hymnu postavilo
50 % obyvatel. Snad bude mít stabilnější osud. (SV)*

HISTORIE ● HISTORIE ● HISTORIE ● HISTORIE ● HISTORIE

Před 65 lety – 6. října 1944 – byl u Dukelského průsmyku vztyčen čs. prapor

První hraniční sloup

Dne 8. 9. 1944 začala v jihovýchodním Polsku karpatsko-dukelská operace sovětských vojsk. Jedné z nejkrvavějších bitev pozicičního charakteru druhé světové války se zúčastnil jako součást 1. ukrajinského frontu i 1. čs. armádní sbor v SSSR. Ofenzíva měla pomoci Slovenskému národnímu povstání. Skutečně se pro bojující Slovensko stala nejen morální, ale také konkrétní posilou a podporou vůle vytrvat.

Původní záměr překročit Karpaty rychlým úderem, jímž mělo být v krátkém časovém údobí dosaženo spojení s povstaleckým územím, se kvůli tvrdému odporu protivníka nezdařil. Avšak i navzdory tomu pronikaly sovětské a československé útvary stále blíže k hřebenu, tvořícímu polsko-československou hranici.

Dne 6. října 1944 okolo 6.00 hodin dosáhla průzkumná hlídka 2. praporu 1. brigády, vedená četařem Nebeljakem, čs. hranici a vztyčila prapor ve státních barvách. Během dopoledne vstoupily na půdu republiky rovněž hlavní síly sboru.

V ten den vznikl snímek sborového fotografa Alexandra Pánka.

Představuje významný historický dokument. Zveřejnily jej tehdy též mnohé světové časopisy a noviny. Zachycuje naše vojáky, jak na prvních metrech osvobozené vlasti zakopávají hraniční sloup s československým státním znakem. Jedním z nich byl i Rudolf Belavý.

Belavého, podobně jako jiné slovenské chlapce, poslal tisovsko-tukovský režim na východní frontu. Tady na vlastní oči uviděl chování německých nacistů k obyvatelstvu Běloruska, Ukrajiny a Ruska. Přešel proto do sovětského zajetí, kde se přihlásil do československé vojenské jednotky v Sovětském svazu.

V roce 1975 vzpomínal na stránkách týdeníku Bojovník:

„Bol som vodičom obrneného auta, volali sme ich broneviky, v ňom som mal aj hraničný stĺp. Očistil som ho hadrou od blata. Pohýňam se po ceste

Barwinek-Dukla a mám strach. Všade vybuchujú míny. Konečne sme na hranici. Vyvrátili sme starý hraničný stĺp, ktorý stál nedaľeko zrúcanin colnice a osadzujeme nový, náš československý. Podopieram ho niekoľkými skalami, ale nedrží. Vtedy som si spomenul, že na broneviku mám aj krompáč a lopatu. Napokon sme stĺp osadili...“

Pro Rudolfa Belavého následoval rozkaz, aby na hranici dopravil z pozorovatelný v Tylawě skupinu důstojníků v čele s generálem Ludvíkem Svobodou. „....Svoboda zoskočil z pancierového voza, pobozkal našu štátnu vlajku, každému nám podal ruku, pogratoval. Všade vládlo nadšenie, že sme konečne na prahu rodnej vlasti.“

Ve svém vyprávění Rudolf Belavý zmiňuje, že velitel sboru při této příležitosti k přítomným krátce promluvil:

„Chlapci, ako vidíte, sme na rodnej zemi. Nebolo to márne, čo sme vytrpeli, ale máme ešte veľký kus cesty pred sebou. Třeba pomôcť Slovenskému národnému povstaniu a potom hnať nepriateľa až za Prahu...“

Vše se ale odbyvalo velice rychle, pro žádné velké oslavy nebo pózy nebyl čas, vždyť boje pokračovaly na československé straně Karpat až do konce listopadu 1944.

Umístění hraničního sloupu v Dukelském průsmyku symbolicky podtrhlo fakt, že se po pěti letech první a zároveň i největší část naší zahraniční armády probíla domů a zahájila účast na přímém vyhánění německých okupantů z ČSR. Vladimír Mlejnecký

SNP: Zkouška, ve které slovenský lid obstál

BANSKÁ BYSTRICA (SV) - Činy spojené se Slovenským národním povstáním „se nesmí stát jen legendami v čítankách, ale musí se stát páteří našeho národa,“ řekl slovenský premiér Robert Fico na slavnostním shromáždění na počest 65. výročí vypuknutí této slavné události československého protifašistického odboje.

Podle Fica je novodobý odkaz SNP důležitý hlavně proto, že mezi mladými Slováky roste podpora extremismu, a dokonce, jak řekl, „i sympatií k fašismu“.

Podle prezidenta Ivana Gašparoviče bylo povstání „zkouškou charakteru, v níž slovenský národ také obstál“.

Oba řečníci se ve svých projevech shodli, že SNP patří k nejvýznamnějším okamžikům v historii země.

Slavnostní shromáždění se konalo v sobotu 29. srpna v Banské Bystrici. Dvacátý devátý srpen je na Slovensku státním svátkem.

Připomeňme si, že mezi nejvýznamnější organizátory SNP patří Golian, Husák,

Novomeský, Šmidke, Šverma, Ursíny, Viest. Národní povstání, v kterém klíčovou úlohu sehrála slovenská armáda, mělo díky partyzánskému hnutí také internacionální charakter. Povstaleckým silám přišla na pomoc nejen Rudá armáda a jednotky 1. čs. armádního sboru v SSSR, ale i mnoho dobrovolníků z řad občanů více než třiceti národů a národností.

Kolik mají USA základen?

„Americký vojenský personál v počtu 2,5 milionu slouží po celé planetě na 737 zahraničních základnách a 3 800 vojenských instalacích ve Spojených státech. Vojenský rozpočet na rok 2010 dosáhl 700 miliard dol. a převyšuje vojenské výdaje zbytku světa. Přidejte

všechny vojenské výdaje skryté v rozpočtu Ministerstva obrany a financí, náklady na zabezpečení veteránů a 16 zpravodajských služeb – a číslo se vyšplhá k bilionu. Spojené státy se z největšího světového věřitele změnily ve světového dlužníka, čelí rapidnímu

úpadku výrobního sektoru a obchodní deficit na hlavu ročně vzroste o 2 dolarů. Pokles amerického podílu na globálním produktu neustále pokračuje, od roku 2000 se zmenšil z třetiny na čtvrtinu. Podle různých zdrojů závazky převyšují zdroje. Každý den si – především

z Číny – půjčují 3 miliardy dolarů, aby udržely nejvyšší životní úroveň na světě v době vzrůstajícího globálního nedostatku. Brzy bude zcela zřejmé, že je na čase pořádně si utáhnout opasky.“

(Napsal Amaud de Borchgrave v listu Washington Times)

V Moskvě na vědecké stáži

Každému z nás přibývají léta, i když ne vždy si to chceme přiznat. Nejinak je tomu i s vědeckými ústavami. Půlstoletí uběhne velmi rychle.

Počátkem října 1959 byl založen Africký ústav Akademie věd SSSR v Moskvě, který je tedy nyní padesátníkem, majícím při svých abrahámovinách za sebou bohatou vědeckou práci v oblasti výzkumu ekonomiky, politiky, kultury, historie, geografie, jazykovědy a mezinárodních vztahů zemí černého kontinentu.

Vzhledem k tomu, že jsem v pohostinných zdech tohoto ústavu – tehdy na Starokonjušenném pereulku nedaleko Arbatu - prožil před čtyřiceti lety, jak ten čas letí -, téměř dva roky na vědecké stáži, zakončené obhajobou kandidát-

ské dizertace, tak bych si dovil zmínit se alespoň o té krásné atmosféře v tomto ústavu a alespoň o několika osobnostech tohoto ústavu, se kterými jsem měl tu čest se zde setkat.

Ředitelem Afrického ústavu AV SSSR v Moskvě v letech 1964-1976 byl člen korespondent AV SSSR, doktor ekonomických věd, prof. Vasilij Grigorjevič Solodovnikov. Pocházel z prostředí starověrců, vysídlených za carismu na Povolží, a svoji lidovost si zachoval i ve vysokých funkcích v sovětské vědě i diplomacii. Solodovnikovova demokratičnost byla v existujících poměrech zcela výjimečná. Všichni lidé v ústavu to velice uznávali a vážili si toho. Vasilij Grigorjevič měl vždy vřelý

vztah k Čechoslovákům. Často vzpomínal na to, jak mu v jedné jihoamerické zemi československý diplomat zachránil život. Vasilij Grigorjevič se stal milovníkem a obdivovatelem Prahy, Bratislavy, Čech i Slovenska.

Úzký osobní vztah k Československu měla i doktorka Maria Venjaminovna Rajtová, účastnice Velké vlastenecké války, sovětská etiopistka. Doktor Boris Michajlovič Kolker, pocházející z někdejší Besarábie, odborník v problematice mezinárodních vztahů, miloval naši zlatou, stověžatou Prahu. Při procházce po Karlově mostě mi říkal, že mi závidí, že žiji v nejkrásnějším městě na světě.

Vždy jsem si vysoce vážil doktora věd prof. Valerije Alexandroviče Subbo-

tina, věrného přítele a obětavého, vždy usměvavého rádce. Mezinárodně uznávaný Valerij Alexandrovič, člověk krystalicky čistý, patřil mezi špičku ruské afrikanistiky. Tolik znající a vždy skromný.

Pevnou oporou a přítelem za mého pobytu v Moskvě byl i leningradský spolupracovník moskevského Institutu Afriky, doktor věd prof. Viktor Leonidovič Šejnis, zabývající se portugalským kolonialismem a politickoekonomickými problémy rozvojových zemí.

V mé paměti defilují mnozí další vědeckí dřiči. Žijícím kolegům z Afrického ústavu v Moskvě přeji k půlstoletí institutu všechno nejlepší.

Josef Poláček

Neušlo nám

■ Köhler: Nejsem „vyhnanec“, jsem uprchlík

Svou první zahraniční cestu po svém opětovném zvolení spolkovým prezidentem podnikl Horst Köhler do Polska. Je s Polskem poněkud spokojen, jelikož se tam v roce 1943 narodil jako syn besarabského německého přesídlence. S partnery mluvil nejen o Lisabonské smlouvě, ale i o Nadaci „Útěk, vyhánění, usmíření“. V interview pro deník Gazeta Wyborcza řekl Köhler, že účelem nadace je v duchu usmíření si vzpomínky na útěk a vyhánění ve 20. století připomínat. Češi zdůvodňují vyhánění Sudetáků rozbitím Československa.

Köhler uvedl, že vždy měl touhu navštívit své rodiště Skierbieszów. Taková cesta by musela být dobře připravena a nebyla by pro něho lehká. Tenkrát polští obyvatelé dědiny byli vyhnáni, aby se udělalo místo pro Němce a jejich rodiny. Prezident Köhler ujistil, že by během své funkce chtěl určitě navštívit Skierbieszów a ne Heidenstein, jak okupanti název jeho rodiště poněmčili. Když se blížila východní fronta, Köhlerovi utekli do Saska. Nejdříve byli v sovětské okupační zóně, odkud utekli – tentokrát do západního Německa. Köhler se však nikdy neoznačuje za vyhnance, ani se za ně neangažuje. „Moje rodina byla poznamenána přesídlením a útekem, nikoli vyhnáním,“ říká.

■ Djukanovič pošesté premiérem

Již po 18 let na různých vedoucích místech Černé Hory je Milo Djukanovič. V roce 1979 vstoupil do komunistické strany (měl tenkrát přezdívku „břítva“). V r. 1989 se stává členem ústředního výboru. Jeho Demokratická strana socialistů (DPS) vzniká v roce 1991 jako následnická strana komunistické strany. V letech 1991 až 1996 je Djukanovič premiérem: jeho strana vysílá vojáky proti Chorvatům a organizuje obležení Dubrovníka. 1996-1998 Djukanovič se rozchází s Miloševićem. 1998-2002 je prezidentem Černé Hory. 2003-2006 je ministerským předsedou. V květnu 2006 Černohorci hlasovali pro odtržení od Srbska, což připravil Djukanovič. V březnu 2009 Djukanovičova Demokratická strana socialistů opět vyhrává volby. Djukanovič se v roce 2009 již pošesté stává premiérem Černé Hory.

Jak to, že teprve 47letý Djukanovič je tak úspěšný? Patří totiž k mocnému rodnému klanu; jeho bratr Aleksandar (zvaný Aco) vlastní 46 % důležité černohorské banky – Prva banka. Jeho sestra Anna Kolarevičová má důležitou úlohu při investicích zahraničních firem. Vlastní Djukanovičova firma Capital Invest je úspěšná. Podobně jako v EU i v Černé Hoře je neuvěřitelně mnoho peněz v rukách menšiny a nikdo neví přesně, jak k těm penězům ti lidé přišli.

■ Slovinsko: Problém „vyškrtnutých“

Při vzniku Slovinska v roce 1991 ztratilo 25 761 Jihoslovanů z ostatních republik SFRJ občanství a práva. Byli ve Slovinsku „vyškrtnuti“. Nyní ministryně vnitra Slovinska Katarina Kršesalová chce jim konečně pomoci. V Slovinsku chtěl např. v roce 1993 Aleksander Todorovič ohlásit narození dcery, ale pas mu byl znehodnocený vrácen a do rodného listu byla zapsána matka Slovinka, ale nebyl uveden žádný otec. V roce 1991 však mohli občané z jiných republik SFRJ po dobu šesti měsíců požádat o slovinské občanství – ne všichni tak učinili. Po změně vlády v roce 2008 ministryně vnitra K. Kršesalová slíbila věnovat se problému, který se dnes týká asi 12 000 Jihoslovanů. Vláda se vůbec nechce zabývat otázkou odškodnění. Balkánský deník Jutarnji list odhadl, že odškodné by mělo činit 426 milionů euro. Zmíněný Slovinec Todorovič obdržel odškodnění 17 000 euro, také získal povolení k pobytu a zaměstnání. Aby cizinec mohl pracovat v Slovinsku, musí tam bydlet 10 let. Kdysi „vyškrtnutý“ Todorovič je považován za nového státního občana.

Jaroslav Liška

Stránku redigoval Jan Ondrovčák

LISTÁRNA ● LISTÁRNA ● LISTÁRNA

Pozvání pro básníka Bljumentala

Kdo by si pomyslel, že osmnáctiletý seržant Rudé armády bude na samém konci druhé světové války odvelen jako letecký mechanik z Karpat na jižní Moravu, do obce Lužice! Mark Bljumental, básník a publicista žijící od devadesátých let v Praze 5, na Lužinách, v tom vidí zásah laskavých sudíček. Rozhodla o tom láska jeho dcery – provdala se za Čecha, rodiče pozvala napořád do Prahy. Dopřála jim velkou radost – „pražskou“ vnučku. Té je už jednadvacet...

Kdo by si pomyslel, že místostarostka obce Lužice Mgr. Jana Ambrožová s elánem charakteristickým pro celé konání obce s Cyrilometodějskými hody a jinými úžasnými kulturami, sportovními a investičními „hody“ pozve Marka Bljumentala na 65. výročí té strašné války. „Přečetla jsem si se zájmem Váš dopis o panu Marku

Bljumentalovi. Velmi rád ho v naší obci přivítáme a připravíme setkání s pamětníky, letopiseckou komisí a kronikářkou obce. Máme podrobné zápisy z osvobozování obce v kronice, vydali jsme knížku. Zprostředkujte nám, prosím, kontakt s ním, tlumočte, prosím, naše pozvání do Lužic,“ napsala mi v květnu 2009. Kdo by si pomyslel, že obec v průběhu prvních kontaktů, vždy velmi radostných, získá titul Vesnice roku 2009 Jihomoravského kraje? A už kandiduje na skvělé umístění v letošním ročníku soutěže o nejkrásnější obec, město České republiky – viz Regionální informační portál CZREGION, uzávěrka hlasování do 30. listopadu, zveřejnění výsledků 5. prosince 2009.

A tak se užívám do pocitů Lužických při pročítání dokumentace o občanech a rodá-

cích Lužic, účastníků bojů proti fašismu a za osvobození v letech 1939-1945 (vydáno obcí v r. 2006). Žasnu nad kvalitou sborníku Druhá světová válka v kronikách Regionu Podluží s bohatou fotodokumentací, vydaným k 60. výročí osvobození regionu sovětskou armádou. Mark Bljumental pamatuje kasárny i budovu školy, datum odhalení pomníku padlým rudoarmějcům ale zatím nezná. Podstatná je péče o pomník před dávnou školou... A už i on se diví, už i on je překvapen obsahem zpravodaje (1. a 2. letošní číslo) a blahopřeje Lužickým k výsledkům jejich práce a lásky k tradicím i současnému usilování o zvelebení obce.

Vesnice roku 2009 nechť se dočká titulu Vesnice roku! Dovoluji si vyzvat čtenáře k hlasování na www.czregion.cz/luzice.

Jana Vacková, Česko-ruská společnost

Ještě jednou se vrátíme...

Fejeton

Klec je malá jihočeská vesnička nedaleko Lomnice nad Lužnicí. Poprvé se připomíná roku 1388 jako majetek pánů ze Stráže. V její blízkosti, takřkajíc za humny, je řada rybníků s romantickými názvy: Naděje, Potěšil, Dobrá vůle, Láska, Skutek, Víra. Odborníci jim souhrnně říkají Nadějská rybníční soustava. Žádné památky se však v turistických průvodcích neuvádějí. Proto mě překvapilo, že o Klec je stále velký turistický zájem. Dokonce i v politice je teď módní pochlubit se pobytem v Kleci.

Některá média tvrdí, že v Kleci jsme byli všichni. Usoudil jsem tedy, že asi vybočuji z řady, protože jsem v Kleci nebyl. Ani můj

přítel František, člověk světa znalý, si nedokázal vzpomenout, že by někdy v Kleci byl. Proto jsme se rozhodli, že se tam podíváme na svých bicyklech. Když jsme před tamní hospodou svá kola odstavili, otázal jsem se kolemjdoucího staršího muže, zda nám je nikdo neukradne. Stařík se zasmál a řekl: Bud' te bez obav, tady jste přece v Kleci...

Dali jsme se s přívětivým pánem do řech, a tak jsme se dověděli, že v Kleci se nekrade, nejsou tu zebřáci ani bezdomovci, ba ani mafie, tuneláři, lobbisté nebo loupežníci. Dověděli jsme se také, že ani o práci tu nikdo nemá strach. Zeptali jsme se také na zásobování, zejména na banány a toaletní papír, neboť ještě dnes mnozí politici tvrdí, že v Kleci banány nebyly a na toaletní papír stávaly fronty. Náš bodrý muž se

zasmál a řekl, že v Kleci nebyly banány ani za první republiky, protože zdejší lidé na ně tehdy neměli peníze. A toaletní papír je snad možno i v dnešní době nahradit noviny. Nakonec řekl, že v Kleci se vždycky cítil docela dobře a neměnil by ji ani za Ameriku.

Po malém občerstvení jsme ještě dojeli k Naději. Museli jsme se však vrátit, protože počasí vypadalo na bouřku. Když jsme se vraceli, z oken místní hospody právě zazníval veselý zpěv. Hned jsem si připomněl slavnou báseň Antonína Sovy: Ještě jednou se vrátíme zamyšleni, kde prude květ voněl, že svedl nás z cesty... A ještě jednou se vrátíme, kde píseň jsme slyšeli z oken, jež hleděla k zahradám zmlklým.

Miroslav Kubín, Chlum u Třeboně

Blahopřejeme!

- Dlouholetý aktivista a distributor Slovanské vzájemnosti z Kladna **Drahomír Řezáč** oslaví 8. října 80 let.
- **Věra Skřivánková** z Loun se dožívá dne 9. října 83 let.
- **Karel Kubíček** z Jindřichova Hradce své 81. narozeniny oslaví 10. října.
- Dne 13. října 83. narozeniny slaví **Jan Nevlačil** ze Zruče – Sence.
- **Josef Svoboda** ze Suchohrdel oslaví 20. října 75 let.
- Člen předsednictva Slovanského výboru ČR a autor mnoha článků ve Slovanské vzájemnosti **Vladimír Mlejnecký** z Mělníka oslaví 23. října 35. narozeniny.
- **Zdenka Hrzinová** z Prahy 4 své 65. narozeniny oslaví 24. října.
- **Jana Hamouzová** z Loun se dožívá 26. října 90. let.
- **Rudolf Řezáč** z Prahy 6 oslaví 85. narozeniny 29. října.

Všem jubilantům blahopřejeme!

Setkání s partyzány

Členové lounské organizace SV ČR si na svoji pravidelnou schůzku, která se konala 11. srpna, pozvali účastníky partyzánského odboje z 2. světové války. Pozvání přijali tři veteráni – partyzáni: Jan Ondrovčák, Mirek Čech a Ladislav Verner. Se členy SV besedovali o svém působení v partyzánském hnutí ve Slovenském národním povstání a na Moravě, kam byli později pro účel rozšíření partyzánské činnosti převedeni. Odpověděli na četné dotazy přítomných, kterých se sešlo celkem dvacet tři. Debata se rozšířila také na další údobí a operace 2. světové války a nevyhnula se ani současné situaci.

Ještě před besedou uctili hosté památku padlých rudoarmějců a dalších obětí 2. světové války u pomníku a hrobů, nalézajících se na území města.

Václav Sedláček, Louny

Pozdrav Jaroslavu Weberovi

Četl jsem ve Slovanské vzájemnosti, že dr. Jaroslav Weber onemocněl, což jsem telefonoval i přátelům, kteří spontánně odpověděli, že mu přejí, aby se co nejrychleji uzdravil. Jsem rád, že je v dobrých rukou rodiny a lékařů. Mí přátelé rádi čtou Slovanskou vzájemnost.

Vasil Fikaridis, Karviná

Opačujeme si ruštinu

*Jazyk
dorozumění*

*mezi
národy*

И. И. Левитан, Золотая осень.
«Провожают гармониста»
Слова Е. Долматовского, музыка Ю. Милотина.
На деревне расставание поют,
Провожают гармониста в институт.
Хороводом ходят девушки вокруг.
До свиданья, до свиданья, милый друг,
До свиданья, милый друг!
Расскажи-ка, сколько лет тебя нам ждать,
Кем ты станешь, интересно нам узнать?
Произносит он с достоинством ответ:
«Принят я на инженерный факультет,
На инженерный факультет.»
Загрустили сразу девушки тогда:
«Это значит, не вернешься ты сюда,
Инженером ты поступишь на завод,
И забудешь наш весёлый хоровод,
Наш весёлый хоровод.»
Что он скажет? Все притихли на момент.
«Не грустите», - отвечает им студент.
«Подождите, я закончу институт,
Инженеру много дела есть и тут,
Много дела есть и тут.»
(Расставание то же самое, что прощание.)
Грустно расставаться, зато радостно встречаться.
Разговор: А: Настя, скажи, кем ты хочешь стать?
Н: После техникума я хотела бы поступить
в сельскохозяйственный институт и работать
агрономом. А ты, Андрей, учишься, или работаешь?
А: Я по профессии рабочий, работаю механиком.
Переведите названия профессий: Рабочий, врач,
художник, юрист, шофёр, машинист, каменщик,
токарь, слесарь, столяр, плотник, шахтёр, учёный.
Художник Осень взяла самые яркие краски и
отправилась в лес. Берёзы и клёны покрыла золотом,
осины багрянцем, дубы медью. Лес стал ярко-красным.

Řídí Ivana Bažantová

Občané, zapamatujme si to!

Po dohodě s Petrem Pokorným z Prahy, autorem tohoto příspěvku uveřejněného v zářijovém čísle, upřesňujeme na jeho přání část tohoto rukopisu:

„1) S doplněním „bývalý předseda vlády“ souhlasím, neboť můj původní článek byl napsán a publikován ještě v době předsednictví p. Topolánka.

2) Odstavec: Blíží se podzimní volby, je třeba si tedy zapamatovat aroganci p. Topolánka, předsedy strany, která byla u zrodu pravděpodobně největší devastace a rozkradení státního a národního majetku.

Potvrzují to slova bývalého poslance za ODS p. Kocourka v televizní „7“ v lednu 2004: „Ano, jsme si vědomi, že za vlády OF a z něj vzniklé naší ODS bylo rozkradeno více jak 3 biliony korun“. Mluvil o období 1990 až 1996 a 3 biliony = 3 tisíce miliard

korun!“ (Text) byl změněn tak, že je vaší redakci jmenován p. Topolánek že byl u zrodu ... ale to je neprokazatelné. Už proto, že v té době neměl žádnou významnou funkci a nemohl tedy nijak ovlivňovat celý proces. Vynecháním stranické příslušnosti p. Kocourka ztrácí jeho prohlášení na váze a potvrzení, že to byla ta strana, která je mnou citována.

Věta p. Kocourka je dohledatelná v televizních záznamech o té straně a jejím podílu na devastaci státního majetku.

Lituji, že jsem se musel ozvat a bránit, ale věřím, že redakce sama to pochopí a navíc, že bude sledovat lépe úpravy v textech tak, aby nemohla být za nějakou chybu v budoucnu žalována.“

Autorovi příspěvku i čtenářům se redakce SV za **dopuštěnou nepřesnost** omlouvá.

Pozvánka na 24. října

Předsednictvo SV ČR svolává Celostátní radu a aktivisty na zasedání **24. října v 9.30 hod.** do ul. Politických vězňů 9, Praha 1, 1. patro, místnost č. 76.

Máme novou vládu

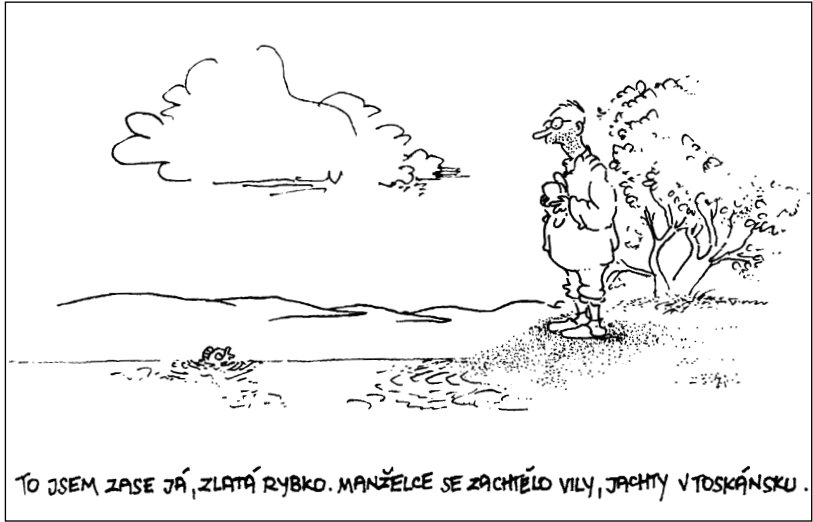
Tzv. překlenovací. V podstatě jde ovšem o vládu politickou, neboť všichni její členové byli nominováni politickými stranami, kromě KSČM. Před vyjádřením důvěry členové vlády prezentovali, jak si představují výkon funkce.

Ministryně zdravotnictví paní Jurásková se vyjádřila, že bude bojovat pro poplatky, že výpadkem poplatků by české zdravotnictví přišlo o 10 mld. Kč a že v tuto chvíli není schopna garantovat úsporu, kvalitu a dostupnost péče ve výši, kterou dnes mají, že se zhorší přístup k supernákladné péči, která se týká nejvíce postižených apod. Když pominu fakt, že pacienti, kteří nemají potřebné finanční prostředky, dostávají např. méně kvalitní kloubní náhrady, jde v podstatě o to, že regulační poplatky nemají žádný vliv na kvalitu léčby, protože jdou přímo do kapes dok-

torů, lékárníků a zdravotnických zařízení, které je v převážné většině používají na mzdy. Také její tvrzení, že určitě to, co je standardní péče, je v dohledné době nerealné, je zavádějící. Dle Mezinárodní úmluvy o biomedicíně je lékař povinen léčit „lege artis“, tj. pacient musí dostat léčbu podle nejnovějších poznatků vědy a výzkumu a jak to vyžaduje jeho zdravotní stav. Poplatky donutí spoustu seniorů přinejmenším přestat chodit k lékaři kvůli hmotné nouzi, ne proto, že by to nepotřebovali.

Těž paní ministryně školství Kopicová v reakci na petici studentů týkající se státních zkoušek prohlásila: „Musíme mladé připravit na těžký život, který je čeká, až vyjdou ze školy.“ Tak bychom mohli rozebírat výroky jednotlivých členů vlády donekonečna.

Jan Posolda, Zlín

TO JSEM ZASE JÁ, ZLATÁ RYBKO. MANŽELCE SE ZACHTELO VILY, JACHTY V TOSKÁNSKU.

Kresba Vladimír Renčín (Právo)

Rubriku Listárna řídí a rediguje Josef Poláček